სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტ[illegible] | პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ხუთშაბათი 20 ივნისი 1918 წ.

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

გაზეთის ფასი: 1 თვით 9 მანეთი ცალკე ნომერი ყველგან 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჩქარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერა კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული შემდეგი ადრესით უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, почтов. ящ. 199. Редакція „Эртоба". სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს. რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ. Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 126 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 126

ქვრივი ელენა ლორთქიფანიძისა შვილებითურთ აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ შაბათს 22 ივნისს (ახალი სტილით) პეტრე-პავლეს სასაფლაოზე გადახდილი იქნება ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი უდროვოდ გარდაცვალებულის

სილოვან ლორთქიფანიძის

სულის მოსახსენებლათ.

შვილები: ოლღა, ლევანი, იოსები, ნინა გაბუნიები, რძალი იულია და სიძე ვასილ არეშიძე ულრმესი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ამხანაგებს ძვირფასი

დავით დავითის ძე გაბუნიას

გარდაცვალებას. გამოთხოვების დღეთ დანიშნულია ხუთშაბათი 20 ივნისი, მიცვალებულს გამოასვენებენ თავის ბინიდან (ჭავჭავაძის ქ. თონეთის შესახვევი № 6) დილის 9 საათზე, წაასვენებენ ქვაშვეთის ეკლესიაში. დაკრძალ ა მოხდება წმ ნინოს სასაფლაოზე.

განცხადება.

ჭიათურის ქალაქის თვითმართველობა სასწრაფოთ იწვევს ქალაქის აფთიაქისთვის გამოცდილ და მცოდნე აფთიაქის გამგე პროვიზორს ბაქტერიოლოგს.

განცხადებები და დოკუმენტები გამოგზავნილ უნდა იქნას ქალაქის გამგეობის სახელზე 1 ივლისამდე.

სამსახურის პირობების გაგება შეიძლება ქალაქის გამგეობაში.

3—1 ჭიათურის ქალაქის გამგეობა.

ოსმალეთი და ზავი

ბათუმში შეკრული ზავის ხელშეკრულობის პირველი მუხლი ამბობს, რომ საქართველოსა და ოტომანის იმპერიის შორის მყარდება მტკიცე და ურყევი კეთილმეზობლური მშვიდობიანობა.

მაშასადამე ყოველგვარ სამარ მოქმედებას ამის შემდეგ არ უნდა ჰქონოდა ადგილი, მაგრამ, როგორც სჩანს, ნაკუწ [illegible] ქაღალდის ფურცლის იოლი გასავალი [illegible] ყოვლად დღევანდელ ძებრძოლ სახელმწიფოს [illegible] ერთი იწერება საზავო კონფერენციაში, მეორე ტარდება ცხოვრებაში.

[illegible] უყურადღებოთ იმისა, რომ ბათუმის საზავო ხელშეკრულობაში სისწორით არის აღნიშნული საზღვრები, რომელიც გაივლის ამ ორ სახელმწიფოს შუა, ჩვენ [illegible] ვხედავთ შემდეგს: ბორჩალოს [illegible], რომლის არც ერთი ნაჭერი არ [illegible] ოსმალეთის საზღვრებში, დღეს სავსეა ოსმალთა ჯარებით; ოსმალთა ემისრები ამხედრებენ ადგილობრივ მუსულმანებსაც და იარაღით ხელში გამოჰყავთ იგინი საქართველოს რესპუბლიკის წინააღმდეგ, ესე იგი ახდენენ აჯანყებას. მკითხველი დაგვეთანხმება, მეზობლურ კეთილგანწყობილებას ასეთი მოქმედება სრულიადაც არ შეეფერება.

მაგრამ ეს კიდევ ცოტაა. ახალქალაქის და ახალციხის მაზრების ჩაგდების შემდეგ, რომელიც აქვე უნდა აღვნიშნოთ, ოსმალეთს იარაღით არ ქონდა დაპყრობილი, მუსულმანთა ბრბომ, შეიარაღებულმა თოფით და ზარბაზნებითაც კი, [illegible] საზღვარი და გორის მაზრის სოფლებს შემოარტყა ალყა.

საინტერესოა, რომ ბათუმის კონფერენციაზე ოსმალთა ულტიმატუმში ჩვენგან თხოულობდა „ბრბოს" თავაშვებულობისაგან დაგვეცვა ოსმალთა საზღვრების მცხოვრებნი, რომ იქედან [illegible] თავს არავინ დასხმოდა.

ჩვენმა დელეგაციამ ამაზე ლოგიკური პასუხი გასცა, რომ საქართველოში, რომელიც უკვე კარგა ხანია შედგა ფეხით კანონიერების გზაზე, ბრბოების თავ[illegible] არ იცის, რომ ასეთ ბრბოებს ადგილი აქვს მხოლოდ იმ მცხოვრებლებში, რომელიც ოსმალეთის შემოერთებულ ტერიტორიაზე სახლობენ. და ეს ჩვენი განცხადებაც სრული სიმართლე გამოდგა.

[illegible] ბრბოების ასალაგმავათ ზომების მიღება უნდა ეკისრა ოტომანის მთავრობას, [illegible] უნდა აესრულებინა კიდეც.

[illegible] ხელშეკრულობაში ბრბოების შესახებ [illegible] ნათქვამი: ორივე მხარე ვალდებულია საზღვარზე გაჩენილი ბრბოები [illegible] და მეზობელ სახელმწიფოს [illegible] საზღვრებში მათ შეჭრას წინააღუდგეს. [illegible] არ ვიცით რა ზომებს იღებს [illegible] ოსმალეთის მთავრობა ამ ბრბოების [illegible] წინააღმდეგ, რომელნიც გორის მაზრაში [illegible] და როგორც გადმოხვეწნულ [illegible] ადგილობრივ მკვიდრთ აწიო[illegible] ყოველ შემთხვევაში, რომ ხელშეკრულობის სათანადო დებულება აუს[illegible]

მოველოდით სხვანაირ შედეგს. ჩვენ ვიცით, რომ ომი ჯერ არ დასრულებულა, რომ მსოფლიო ისევ ბრძოლის ალშია გახვეული. და სანამ ეს ასეა, სანამ მთელ ევროპას ომის ღმერთის ნაცვლად მშვიდობიანობის ანგელოზი არ გადააფარებს თავის წყალობის ფრთებს, ვერც კავკასია და კერძოთ საქართველო ვერ მიაღწევს მშვიდობიანობას.

ზავი და საზავო ხელშეკრულება მანამდე მხოლოდ იარაღია ომის ახალი ფორმების. მას ასრულებს ის, ვისაც იგი ომისთვის გამოადგება და არღვევს, თუ ამ ომის საწარმოებლათ ან ომის მიზნების მისაღწევათ ეს საჭიროა.

ამ რიგათ ზავი—მხოლოდ დაფარულ ომის წინამორბედია.

ეს უნდა კარგათ იცოდეს დემოკრატიამ, რომელიც ამ ჟამათ ქვეყნის ბედის ერთ-ერთი გადამწყვეტი ძალაა. ეს უნდა დაიხსომოს მთავრობამაც, რომელიც დემოკრატიამ თავის ნდობით აღჭურვა და ქვეყნის სათავეში ჩააყენა.

ვისაც ზავი სურს, ომისთვის უნდა მზათ იყოს, ეს ფორმულა დღევანდელ მდგომარეობისთვისაც ისე ზედ გამოჭრილია, როგორც გუშინდელზე. დაუყოვნებლივ შექმნა საკმაო სამხედრო ძალების, დაუყოვნებლივ დარაზმვა უკვე არსებულის, და მოწვევა ახალი კონტრაგენტის—აი მთავარი პრაქტიკული საზრუნავი საკითხი მიმდინარე მომენტის.

კეთილმეზობლობის იდეას მხოლოდ მაშინ შეესხმება ხორცი, როცა მეზობელი შესაფერათ გაძლიერებულს და შეიარაღებულ მეზობლათ მიგვიჩნევს. კეთილგანწყობილების გრძნობა—დღეს მხოლოდ ძალთა განწყობილების სასწორით იწონება. სუსტს და უძლურს კეთილი მეზობელი არ გაუჩნდება.

ძლიერს და დარაზმულს მეგობრობას ყველა გამოუცხადებს.

კიდევ სასურსათო კომიტეტებზე

დემოკრატიულ წრეებში სამართლიანათ გაისმის საყვედურის ხმა სასურსათო კომიტეტების წინააღმდეგ.

ცხადია, ჩვენ არ ვიზიარებთ იმ ბრალდებებს, რომელსაც სასურსათო ორგანიზაციებს უყენებენ. გაჭირვების დროს ყოველთვის დამნაშავეს ეძებენ და სპეკულიანტებისაგან შეწუხებულ ხალხს კომიტეტებზე გადააქვს თავისი გულისწყრომა.

თავისთავათ კომიტეტები, რასაკვირველია, არაფერ შუაშია. არავინ არ არის დამნაშავე ან, უკეთ რომ ვთქვათ, დამნაშავეა ჩვენი ცხოვრების მოუწყობლობა. მაგრამ ეს კიდევ არ ნიშნავს იმას, რომ ხალხის დრტვინვა არსებითად უსაფუძვლოა.

ხალხი არ შესცდება. ის კარგათ ხედავს, რომ სასურსათო კომიტეტების არსებობა მას არავითარ შეღავათს არ აძლევს.

რაშია საქმე?

კრიზის-, რომელიც ომის მსვლელობაში შეიქმნა. ამ კომიტეტების უმთავრესი მოვალეობა იყო პურის შეძენა და განაწილება.

ჩვენ მუდამ რუსეთიდან მოტანილი პურით ვიკვებებოდით და ამიტომ ჩვენში მარტო განაწილების საქმე დაეკისრა კომიტეტებს, თუმცა არც საჭირო იყო ასეთი დიდი ორგანიზაციების შექმნა მარტო განაწილების მოსახდენათ.

მაგრამ სანამ მთავრობის ორგანიზაციები არსებობდა და პურის მონოპოლია ცხოვრებაში ტარდებოდა, სასურსათო კომიტეტების არსებობასაც ქონდა მნიშვნელობა. ხოლო როცა მონოპოლიის საქმე აიწეწა, სასურსათო კომიტეტებსაც გამოელიათ საქმე. ჩვენ ვამბობთ ნამდვილ, ხალხისთვის სასარგებლო საქმეზე, თორემ კომიტეტებს რომ აუარებელი საქმე აქვთ მიწერ-მოწერის სახით, ამას ჩვენ არ უარვყოფთ.

საუბედუროთ ზარალიც ბევრი მოაქვს დღეს ამ კომიტეტებს. ისინი ერევიან სურსათის გადატან-გადმოტანის საქმეში. ეს თავისთავად კარგი საქმეა, მაგრამ არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ადმინისტრატიული აპარატის მოუწყობლობის გამო, მხოლოდ კერძო პირებს ეშლება ხელი სურსათის მოტანაში, სპეკულიანტები კი თავისუფლათ გრძნობენ თავს და მომხმარებელს ორმაგ ტყავს აძრობენ. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ საქართველოს ტერიტორიის საზღვრებში არავითარი დაბრკოლება არ უნდა არსებობდეს სურსათის გადატან-გადმოტანის საქმეში და საკმაო იქნება აიკრძალოს სურსათის გატანა ჩვენი ტერიტორიიდან სხვა კუთხეში. მთავრობამ უნდა მოაწყოს აგრეთვე ზოგიერთ [illegible] სხვა სახელმწიფოებში, რისთვისაც საკმაოა იყოლიოს საგანგებო რწმუნებულები.

ყოველ შემთხვევაში სხვა ადგილობრივ საქმეებთან ერთად სასურსათო საქმეც ერობის ხელში უნდა გადავიდეს. ამიტომ სასურსათო კომიტეტების ლიკვიდაციას საჩქაროდ უნდა შეუდგეს მთავრობა და სასურსათო კომიტეტების მიერ გამოცემული შემზღუდველი ზომები დაუყოვნებლივ უნდა იქნეს გაუქმებულნი.

ჩვენ საჭიროთ მიგვაჩნია მთავრობა საჩქაროთ შეუდგეს ამ კითხვის განხილვას და გადაწყვეტას. დაყოვნება შეუძლებელია.

პრესა

„საქართველოს"—არა იმას, რომელიც დემოკრატიულ რესპუბლიკას ქმნის თავის ცხოვრების პოლიტიკურ ფორმად, არამედ იმის, რომელიც ბრჭყალებში უნდა ჩაისვას და რომელიც მხოლოდ ერთ უპასუხისმგებლო რედაქციის ნაწარმოებს წარმოადგენს, აი ამ „საქართველოს" სიზმარი უნახავს და თავის ფურცლებზე მოგვითხრობს:

„დღეს ყველა ჰხედავს, რომ იმისთანა მეთაურები, რომელნიც ქართველ ხალხს ჰყავდა ამ ერთი წლის განმავლობაში, მხოლოდ საბოლოოდ ცხოვრების დაშლას და დარღვევას თუ შესძლებენ, მაგრამ ცხოვრების დაწყობის, დალაგების, წესიერებისა და თავისუფლების დამყარებისა, კანონისა და სამართლის დაფუძნების ნიჭი და უნარი მათ არ შესწევსთ.

ამას დღეს მთელი ერი ხედავს და დღეს არავის შერჩენია იმედი, რომ სოციალ-დემოკრატია შესძლებს ჩვენი ქვეყნის გამობრუნებას და წესიერ გზაზე დაყენებას".

ამ რიგათ არავინ არ დარჩენილა „გაუნათლებელი" „საქართველოს" ღრმა აზროვნებით, ყველას შეუთვისებია ის, რასაც ეს ახირებული ორგანო ქადაგებს.

მაშ, რაღა უშლის ხალხს თავისი სურვილი განახორციელოს? ვინ უდგია წინ? განა არ შეუძლია დაუყოვნებლივ ვეშაპელი, გვაზავა და ძმანი მისნი აირჩიოს თავის საქმეთა გამგეთ და მმართველათ? გაზეთს გამოთხიზლებისათანავე, გაუქუტია თუ არა თვალები, დაუნახავს, რომ ხალხი მას არ მიჰყვება, მარა ტკბილი სიზმარის მოშორება მაინც ვერ მოუხერხებია და თავს ასე ინუგეშებს:

„ხალხის აზრსა და სურვილს [illegible]

ლის მოსაზრებათა ნათქვამი რედაქციის ხელმძღვანელთაგან, იმ დასკვნას გამოიყვანს, რომ საქართველოს სოციალისტური მთავრობა ხალხს იარაღით აშინებს, ხიშტებით პირს უკრავს. მაგრამ თუ წერილის ბოლომდე ჩაკითხვა არ დაიზარა, აი რა ადგილს წააწყდება.

„საჭიროა შინაური წესრიგის აღდგენა, ანარქიის ჩაქრობა და მშვიდობიანი ცხოვრების დამყარება. ეს საქართველოს მთავრობის მოვალეობაა და ეს მან უნდა მოახდინოს დაჩქარებით. ამისთვის საჭიროა ნამდვილი ჯარის შექმნა და ანარქიასთან იარაღით ბრძოლა და არა ცარიელი სიტყვებით მუქარა".

მაშასადამე, იტყვის გულუბრყვილო მკითხველი, ამ მთავრობას მხოლოდ მუქარა შეძლებია, ჩაჩუმება კი არა და თუ ასეა, ნუ თუ ხალხმა ის ვერ ჩამოაგდო და მის ნაცვლათ სხვა თავის ინტერესების შესაფერი მთავრობა ვერ აირჩია? და ის მართალი იქნება. აქ აშკარა წინააღმდეგობაა. „საქართველოს" რედაქციას თავი და ბოლო ერთათ ვეღარ გაუგიამს. ეს „საჯაყი" საქმე დემართის იმისთვის, რომ ყველგან და ყველაფერში სურს მთავრობა გაამტყუნოს, იგი ხალხის მოწინააღმდეგეთ მონათლოს.

ჩვენ ვიცით, რომ მთავრობას მთელი ხალხი, მცირე, უმნიშვნელო გამონაკლის გარდა, მხარს უჭერს. ეს არ მოსწონს „საქართველოს" რედაქციის ლიტერატორებს და თხზავენ ლეგენდას: ხალხს მთავრობა არ სურს, მაგრამ თქმას ვერ ბედავს, მას ეშინიათ. მეორე მხრივ აქა იქ ჩნდება ანარქია, „საქართველო" აქაც მთავრობა წუდება ყელში: „შენ ძალა არ გაქვს—სხვას ვერ აშინებო". და ასე თავის ნათქვამს თვითონვე აბათილებს. მაგრამ ლოგიკის ელემენტარული წესის დაცვა [illegible] საჭიროა იქ, სადაც ბატონობს სურვილი [illegible] მთავრობის წინააღმდეგ მაინცა და მაინც [illegible] ოპოზიციის წარმოების, მისი დაწუნების და სახელის გატეხის.

ბოლოს, გამოწვეული თავის უძლურებით, უზნეობას გონებას, „საქართველოს" მესვეურთ და უზნევს აზრს. ასეთია ერთათ ერთი გაკვეთილი მათი „ნამოღვაწევი".

* * *

იმავე გაზეთში თანამშრომლობს ერთი „ცნობილი" მწერალი სახელათ ვასილ წერეთელი.

მის კალამს ჯერ გარდა ჩვენი პარტიის და მთავრობის, უშვერი სიტყვებით მოხსენების არაფერი დაუწერია. უკაცრავათ პასუხია მწერალი ალბათ სანაგვეზე ზის და თავის კალამს ამ ნაგავში აწებს, სხვა გზით ისეთი სუნნელოვანი წერილები „შეთხზვა" ყოვლად შეუძლებელი უნდა იყოს. ნორმალური ადამიანი, ნორმალურ პირობებში ასეთ რამეს ვერ წარმოშობს.

მაგრამ ქართველ მწერლობის უბადრუკთა რიცხვში იგი მარტო არ არის. ამ რამდენიმე წლის წინეთ ქუთაისის ზოგიერთ ორგანოებში, მოღვაწეობდენ ვიღაც უკო, ვინ-წილი, რომელნიც ვასილ წერეთლის ნამდვილ და კანონიერ წინამორბედებათ უნდა ჩაითვალონ. ეს უკანასკნელი მათი ნამდვილი პირია და მისი უკაცრავათ პასუხია ნაწერები, „უროს" ნაცოდვილევის პლაგიატია.

მაშინდელ სერიოზულ პრესას უკვე მიღებული ქონდა მტკიცე და შეურყეველ ჩვეულებათ, ამ უბადრუკი მწერლების ნაცოდვილევზე არავითარი პასუხი არ გაეცა. ჩვენ გვგონია, რომ ვასილ წერეთელიც, თუ ის ამ კილოთი განაგრძობს „საქართველოს" ფურცლების დამშვენებას, ჩვენგან პასუხს ვერ ეღირსება. ნაგავის საქებათ ჩვენ არც დრო გვაქვს და არც ხალისი.

ირ. წ რეთლის სიტყვა

წარმოთქმული ეროვნულ საბჭოში 15 ივნისს.

მოქალაქენო საბჭოს წევრნო! მე მსურს გამოვსთქვა სოციალ-დემოკრატიულ ფრაქციის [illegible], როგორც მთავრობ[illegible] განსაკუთრე[illegible] რომელიც [illegible]

არსებითი საკითხი ჩვენის ხალხისთვის არის ის, რაც აღნიშნულია დეკლარაციაში: ესაა საქართველოს სუვერენიტეტის დაცვა გარეშე და შინაურ მტრებისაგან. საქართველოს დამოუკიდებელი ქართული მთავრობა იარსებებს როგორც დემოკრატიული და ან სულ არ იარსებებს. (ტაში) მე მსურს ეროვნულის და დემოკრატიულის თვალსაზრისით შევეხო იმ დეკლარაციას, რომელიც წაიკითხა ეროვნულ დემოკრატების წარმომადგენელმა.

თქვენ იცით, რომ მთავრობის დეკლარაციაში ორი მთავარი ნაწილია. პირველი მხარე საგარეო პოლიტიკისა და მეორე—საშინაოსი.

ამასთან ერთი რამ უნდა აღვნიშნოთ. იმ სხვადასხვა პარტიების წარმომადგენლებმა, რომელთაც აქ ილაპარაკეს, საგარეო პოლიტიკაზე ლაპარაკის დროს კი არ ეცადენ ის აღენიშნათ, რასაც დღეს აკეთებს მთავრობა, არამედ—ილაპარაკეს იმის შესახებ, თუ წარსულში მათ რა გაუკეთებიათ; ილაპარაკეს მის შესახებ, თუ რას აკეთებდა დემოკრატია.

აქ სურდათ გამაგრება კავშირისა გერმანიასთან და ამ კავშირის ნამდვილ საფუძველზე დაყენება. ამას ცდილობდენ იმ პოლიტიკის დაგმობით, რომელიც მათ წინ უდგათ.

ბატონებო! აქ ამბობდენ, რომ ჩვენი დიდი შეცდომა იყო ის, რომ ჩვენ დროზე არ გაუწოდეთ ხელი გერმანიას და რუსეთი თავის დროზე არ მოვიშორეთ, რომ ბრესტ-ლიტოვსკის საზავო ხელშეკრულების შექმნაში მონაწილეობა არ მივიღეთ.

მე ვეკითხები იმ ორატორებს, რომლებიც ამას ბრძანებენ, ეს ხომ იციან, რომ ბრესტ-ლიტოვსკში მოხდა ის აქტი, რომლის შედეგიც იყო ის, რომ რუსეთი დაიმხო, დამარცხდა და დანაწილდა. ხომ იციან ის, რომ მთელს ჩვენს დემოკრატიას აერთიანებდა არა მარტო ფორმალური კავშირის ტრაქტატები, არამედ—ძმობა (ვ. წერეთელი,—ცრუ იმედები) ცრუ იმედები! კი ბატონო, მაგრამ სანამ იგი დემოკრატია მთლიანი იყო, სანამ იგი დაიშლებოდა, მანამდის არ ზრუნავდით საქართველოს დემოკრატიის ამ მთლიანობიდან გამოყვანაზე და თუ ზრუნავდით, მოღალატეა ის ხალხი, რომელიც ერთ პოლიტიკას საჯაროდ ღიაარებს და მეორეს ჩუმად აწარმოებს. და ასეთი მოღალატე ხალხი ნდობას ვერ აღძრავს სხვა ერში, რადგან იმ ერს მუდამ ექნება იმის ეჭვი, რომ მასაც ოდესმე პოლიტიკური ლახვარი არ ჩასცეს ზურგში ისე, როგორც ერთ დროს ეს ჩაიდინა მის მოწინააღმდეგე ერის მიმართ. (ხანგრძლივი ტაში. ვ. წერეთელი—რუსეთმა გვიღალატა). დიახ, ბალშევიკურმა რუსეთმა გვიღალატა და ამის თქმის უფლება მოვიპოვეთ იმით, რომ ჩვენ მონაწილეობა არ მივიღეთ იმ აქტში, რომელიც სწყვეტდა რუსეთის ბედს, არ წავედით ბრესტში და სხვებთან ერთად სასიკვდილო მახვილი არ ჩავეცით. ჩვენ ხელი გვკრეს და ჩვენ ხელს გაუწვდით მას, ვინც ჩვენ ხელს გამოგვიწვდის. ბატონი ვეშაპელი ბრძანებს: გერმანია რაინდულათ გვიცავს, მისი ჯარი რაინდულად იცავს ჩვენს ჯარებთან ერთად ჩვენს საზღვრებს. დიახ, კარგია რაინდობა, მაგრამ რაინდი მოპირდაპირეშიაც დააფასებს პატიოსნებას და ნების სიმტკიცეს და ტყუილად ჰგონიათ ზოგიერთებს, ჩვენ რომ ლახვარი ჩაგვეცა რუსეთისათვის, ამით ვისმეს გულს მოვიგებდით. არა ბატონებო, დემოკრატიის საგარეო პოლიტიკა [illegible] განსხვავდება, რომ დემოკრატია თავის თავს ანგარიშს აძლევს და (ხმები: აგებს კიდეც) [illegible] რი და ღრმა სარგებლობა მოაქვს. დემოკრატია ორმაგ პოლიტიკას არ აწარმოებდა და არც აწარმოებს.

იმ დროს, როდესაც სხვა პოლ. პარტიები ლოიალობას აწარმოებდენ, ჩვენ ამას უარვყოფდით. სხვა სახელმწიფოს ხელს არ ვუწვდიდით, ამაშია ჩვენი დამსახურება, კეთილშობილება. ასეთი ავანტიურისტული პოლიტიკა [illegible] და ჩვენ ვიცით [illegible]

ნაღმდეგ, არამედ—სხვებთან შეთანხმებით. არა, ორმაგი, ორპირული, ავანტიურისტული პოლიტიკა ჩვენი საქმე არ არის (ვასილ წერეთელი: სანტიმენტალური). სანტიმენტალური? არ ვიცი ბატონებო, კი მაგრამ ხალხი არასოდეს არ დაადგება მოღალატეთა პოლიტიკას. (ტაში) (ვ. წერეთელი: მტერი ის არის).

თავმჯდომარე. საბჭოს წევრო წერეთელო, გთხოვთ ნუ უშლით ორატორს, წინააღმდეგ შემთხვევაში იძულებული ვიქნები სხვა ზომებს მივმართო.

წერეთელი. ბატონებო, მე დაინტერესებული ვარ შევეხო ყველა მოწინააღმდეგეთ... საბუთების წინააღმდეგ მე ბრძოლა შემიძლიან, მაგრამ სიტყვების წინააღმდეგ ბრძოლა მეტათ გაძნელდება.

დღეს, ბატონებო, საჭიროა გამაგრება მთავრობისა, სახელმწიფოს შექმნა და ძლიერ სახელმწიფო მმართველობის დამყარება საქართველოში.

მთავრობა აღნიშნავს, რომ ის მოწადინებულია ეს სიმაგრე შეჰქმნას დემოკრატიულ ორგანიზაციების განმტკიცებით და მათზე ზედამხედველობით. აქ ჩვენ გვითხრეს ეს ორი მცნება ერთი ერთმანეთს ეწინააღმდეგებაო. ის რევოლუციონური წითელი გვარდია, რომელიც იფარავს ჩვენს საზღვრებს და დღესაც სისხლს ღვრის გარეშე მტერთან ბრძოლაში, უნდა ჩამოაშოროთ მთავრობასო. ჩვენი უბედურება ისაა, რომ სოციალისტური მთავრობაა, რომ წითელი რევოლუციონური დროშა ფრიალებს სასახლეზეო.

მართალია განა ეს?

რომ არ იყოს ეს რევოლუციონური ძალა, რომელმაც ეს წითელი დროშა აღმართა, განა ვიქნებოდით ჩვენ აქ? (ტაში) ჩამოაცალეთ მთავრობას ეს მფარველი დემოკრატიული ორგანიზაციები და თქვენ მოუსპობთ მას ყოველგვარ საშუალებას სუვერენიტეტის განმტკიცებისას.

და როდესაც ბატონი ვეშაპელი ბრძანებს, რომ ჩვენ უზრუნველ ყოფილხართ გერმანელების ხიშტებით, ეს არ არის სიმართლე, დემოკრატია ამას ვერ შეურიგდება, ეს რომ მართალი იყოს, ეს იქნება უდიდესი დამცირება ჩვენი ეროვნულ გრძნობისა (ტაში) (ხმები მარჯვნიდან: რად მოიწვიეთ მაშ).

თავმჯდომარე. გთხოვთ, ორატორს სიტყვას ნუ აწყვეტინებთ.

წერეთელი. დიახ, ჩვენ მოვიწვიეთ, ბატონებო! ჩვენ რომ ისეთ მდგომარეობაში ვყოფილიყავით, რომ ქართველ ხალხს არ დასჭირებოდა გარეშე ძალის მოწვევა, ჩვენ არ მოვიწვევდით. ჩვენ მოვიწვიეთ გერმანელები არა წინააღმდეგ ქართველი ხალხისა. გერმანია ჩვენ მოვიწვიეთ და ამ შემთხვევაში ჩვენ ვდგავართ იმ ნიადაგზე, რომელზედაც იდგენ ჩვენი წინაპარნი, როდესაც გარეშე მტრების წინააღმდეგ მაშველ ძალას იწვევდნენ.

ასეთ მდგომარეობაში ჩვენი დემოკრატია გარედან რომ უზრუნველვყოთ, შიგნით ჩვენ გარეშე ძალა არ დაგვჭირდება.

შიგნით ჩვენ გვყავს რევოლუციონური წითელი გვარდია, რევოლუციონური ორგანიზაციები, რომლებიც ერთ წელზე მეტია, რაც შეუნარჩუნეს ჩვენ ხალხს სიცოცხლე. დღეს ამ ნიადაგზე დგას არა მარტო ქართველი დემოკრატია, არამედ ის ძალაც, რომელიც ჩვენთან შემოდის. და თუ ჩვენში განიარაღებთ და დასტოვებთ წითელი გვარდია, [illegible] მთავრობას,—ეს უდრის [illegible] წინაშე მოღალატეობას, რომ იგი არა გესმნია [illegible] (ხმები, სიცრუეა, სიცრუე. ტაში). (ვ. [illegible] ვეშაპელი. დემაგოგიაა, ჩვეულებრივი დემაგოგია). მე [illegible] ჩემი ნათქვამი დოკუმენტალურად [illegible] აქ იწერება ეროვნულ საბჭოს კრებების სტენოგრაფიული ანგარიში. ბატონმა ვეშაპელმა [illegible] თუ ჩვენ აქ [illegible] საბჭო ამაში გერმანელებს უნდა [illegible] (სიცილი) (სიცილი).

თავმჯდომარე. გთხოვთ [illegible] იცავთ. თუ [illegible]

[...]ავრობა და საბჭო ერთად ერთ ნ[...]ადავს ჰქ[...] ვეჟენ მათ ხიშტებში? არა ბატონებო, არ მგონია ამ აზრზე იყოს ვინმე. მათ ანგარიში უნდა გაუწიონ საქართველოს ხელშეკრულებას.

მერე კიდევ, არ ყოფილა ისტორიული მაგალითი, რომ სადმე მარტო ჰარში გამოკიდულ დროშისთვის მიექციენათ ყურადღება და ამით გამოეტანათ დასკვნა მთავრობის შესახებ. მაგრამ ის კი არავის უნდა დაავიწყდეს, რომ ჩვენ შინაურ საქმეებში ჩარევა, ეს არის მთავრობაში ჩარევა. სწორედ ამ გზით ხდებოდა მოწოდება გარეშე ძალის მთავრობაში ჩარევის შესახებ, რომლის შედეგები ღმერთმა აშოროს ჩვენს ხალხს.

მე ამას ხაზს ვუსვამ, ბატონებო! ეს რომ სინამდვილე იყოს მთავრობას რომ გარეშე ძალაზედ დასაყრდნობათ მოეწადინა ჩვენ არც კი შევეცდებოდით საქართველოს მთავრობის პოლიტიკის დაცვას. ჩვენ უნდა დავიცვათ ჩვენი სუვერენიტეტი და ქართველი ხალხი ამას შესძლებს. გაჭირვებულია ქართველი ხალხი, მაგრამ მთელი ეს ხალხი გაერთიანებულია ერთ იდეით. დემოკრატიულ წესწყობილების დამყარების იდეით. მან შესძლო შეენარჩუნებია დემოკრატიული წესწყობილება მაშინ, როდესაც მთელი რუსეთი ანარქიამ ჩანთქა. ასეთი კითხვის დასმა კი, რომლითაც მოწვეული ძალა ჩვენ ძალად ცხადდება,—ეს არის მოციქულობა სამოქალაქო ომისა, ეს არის სამოქალაქო ომის გამოცხადება (ტაში). ქართულ მთავრობის პლატფორმა დემოკრატიულია. ასეთი მთავრობა იცავს სახელმწიფოს. როდესაც შეიძლებოდა სახელმწიფოებრივ ფუნქციების განაწილება თვით თავა მშრომელმა ხალხმა და სათავეში მოექცა საქმეს. როდესაც ჩვენ მოგვიწოდებენ ზურგი ვაქციოთ დემოკრატიულ ორგანიზაციებს, ამით ჩვენ მოგვიწოდებენ ისეთი ნაბიჯები [...] ავდგათ, რომ ამით ერთმანეთს დავუპირ[...]პიროთ ორი ძალა, ერთი მხრივ ის რე[...]ლიუციონური ორგანიზაციები, რომლებშიაც თავი მოიყარა მშრომელმა ხალხმა და მეორე მხრივ მის მოწინააღმდეგე ძალებმა. არა ბატონებო! დემოკრატიულ რეფორმების უკან წა[...]ება, აგრარულ რეფორმის დამფუძნებელ კრებაზე გადაწყვეტა არ შე[...]ძლება. ამას ტყვილად იგონებთ. ამის უკან წაღება შეიძლება მხოლოდ სამო[...]აქო ომით. მთავრობა ფრთხილად უნდა იყოს, რომ შენიშნოს სამოქალაქო ომის ნიშნები. ჩვენი ხალხი დღემდის დარჩა სოციალ-დემოკრატიულ დროშის ქვეშ. ტყუილად არაა ნათქვამი, რომ ჩვენი ხალხი სოციალ-დემოკრატიას მისდევს, რადგან მხოლოდ იგი ეყრდნობა დემოკრატიულ პრინციპს.

იმის გათვალისწინებას, რომ ჩვენი სახელმწიფოებრივობა გამაგრდება მხოლოდ დემოკრატიულ პრინციპების მიხედვით, დიდი გონება არ უნდა. ეს უნდა ახსოვდეთ მათ, ვინც სახელმწიფოებრივობაზე ლაპარაკობენ. ასეთ დიდა აზრს ვხედავთ ჩვენ მთავრობის დეკლარაციაში და ვაცხადებთ, რომ მთელის ჩვენის ძალღონით მხარს დაუჭერთ მთავრობას იმ ბნელ და შეუგნებელ ძალების წინააღმდეგ, რომლებიც ნებსით, თუ უნებლიეთ წარმოადგენენ უსაშინელეს საფრთხეს მთელი ჩვენი ხალხისთვის და ეროვნულ არსებობისთვის. (ტაში).

გ. ვეშაპელი. მე მოვითხოვ რომ...

თავმჯდომარე. (აწყვეტინებს) საბჭოს წევრო ვეშაპელო, გთხოვთ ადგილიდან ნუ ლაპარაკობ. ხმები მარჯვნივ: ხალხმა კარგად იცის რა ხდება.

ირ. წერეთელი. დიახ ბატონებო! ხალხმა კარგად იცის რა ხდება, იმიტომ, რომ მასთან ყველაზე ახლო სდგას ის პარტია, რომელიც სინამდვილეს ეუბნება. და აი მე იმიტომ გამოვედი, რომ ამ ტრიბუნიდან უთხრა ხალხს თუ საით არის საფრთხე, რას უნდათ ერიდნენ, საიდან მოჩანს სამოქალაქო ომის ნიშნები. (ტაში).

ბატონებო, აქ ერთ რამეს აქცევენ კიდევ ყურადღებას.

მოითხოვდენ ეროვნულ პოლიტიკის დაუყოვნებლივ გამოცხადებას. მოითხოვდენ ნაციონალიზაციას ყველა დაწესებულებათა. რა თქმა უნდა, ბატონებო, ჩვენი სახელმწიფოებრივი ენა ქართული ენა იქნება, მაგრამ ამისათვის საჭიროა ხანგრძლივი შრომა. თქვენ უნდა იცოდეთ, რომ ჩვენ ეხლა ახალ სახელმწიფოს ვაშენებთ. მერე განა შეიძლება იმგვარათ ახალი სახელმწიფოს აშენება, როგორც თქვენ გსურთ? გვაქვს თუ არა იმდენი საკუთარი ძალა, რომ ჩვენ მოვიშორ[...]თ ყველა ის, ვისითაც ს[...] ლობა შეგვიძლიან.

იცით თუ არა, რომ ასეთი აქტით ვაგრძნობინებთ მრავალ უცხოელ ერს ნაციონალურ პოლიტიკას, რომელსაც ვებრძოდით აქამდის მთელ რუსეთის დემოკრატიასთან ერთად.

[...] თუ თქვენ გგონიათ, რომ ეს გა[...] [...]ეუდა ქართ[...]ის მდგომა[...] [...]ლოვიერთ [...] [...]შელ[...] [...]რობენ[...]

არსებობს ასეთი განწყობილება—მაგრამ ჩვენი მთავრობა მათ მტკიცედ დახვდება და ეტყვის: არ მოსულა ბატონობა ნაციონალისტების, არამედ დადგა დრო დემოკრატიის ბატონობის და მე არავის მივცემ ნებას შეავიწროვოს სხვა რომელიმე ერის დემოკრატია, რომელიც ცხრა მეათედს მაინც შეადგენს მთელს ერისას. მე ვათავებ.

ბატონი ვეშაპელი ბრძანებდა: ჩვენი ხალხის უბედურება ის არის, რომ მას სოციალისტური მთავრობა ჰყავს, რომ სოციალისტებმა დაიწყეს სახელმწიფოებრივ წყობილების აშენება. მე ვიტყოდი დიახ, რომ ეს სწორედ უბედურებაა. დიახ, რომ ჩვენ ვიკისრეთ მძიმე საქმე. მაგრამ ჩვენდა საუბედუროთ, არც ერთ ერს არ ჰყოლია ისეთი ლაჩარი, ისეთი სუსტი და გაუბედავი ბურჟუაზია როგორც ჩვენ ერს და სამწუხაროთ, არც ერთ ბურჟუაზიას არ ჰყოლია ისეთი წინდაუხედველი პოლიტიკოსები, როგორიც ჩვენს ბურჟუაზიას. (ტაში).

ვეშაპელი. ჩვენთან ისწავლეთ... ისმის გაურკვეველი ხმები...

წერეთელი. აქ ბრძანებენ რაკი ბურჟუაზიული წყობილების აღმშენებლობა უნდა დავიწყოთ, თქვენ უნდა გადასდგეთო, კი ბატონო, მაგრამ მე გეკითხებით თქვენ, მოიპოვება ვინმე თქვენში? განა თქვენი ბურჟუაზია შექმნის მაგარ მთავრობას და განამტკიცებს დემოკრატიულ წყობილებას? ჩვენმა სოციალ-დემოკრატიამ მართლა უნებლიეთ იკისრა ბურჟუაზიულ წყობილების აღმშენებლობა. ვინც ამას ვერ გაითვალისწინებს, მე ვეკითხები: ვისი იმედით ლაპარაკობენ ასეთი რიხით სახელმწიფოებრივობაზე. მათ უნდა იცოდენ, რომ ქართველ ხალხში ქართველ მთავრობას საფუძველი ექნება, თუ ის დემოკრატიული იქნება. სხვა მთავრობას საფუძველი არ მიეცემა. ჩაუფიქრდენ ყველა ამას ეროვნულ-დემოკრატები, ჩაუფიქრდენ რად ჰქვიანთ-მათ ეროვნულ-დემოკრატები. ნუ თუ იმიტომ, რომ როდესაც ერის და სახელმწიფოს ბედი გარედან ირყევა— მათ ნუ თუ მარტო არა ჩვეულებრივი კილო უნდა შეითვისონ და გამოვიდნენ ჩვენის ერის და დემოკრატიის შიგნიდან დამრღვევლებად და შიგნიდან საფლავის გამთხრელებად. (მქუხარე ტაში).

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

19 ივნისი.

ბერლინი. დასავლეთის ფრონტი. ფლანდრიაში მტრის არტილერიამ ზოგიერთ ალაგას მოქმედება გააცხოველა. ალბერტის სამხრეთ-დასავლეთით მტერმა შემოტევა დაიწყო. შემოტევა მოგერიებულ იქნა. ტყვეთ წამოვიყვანეთ რამდენიმე ტყვე. ნუაიონის სამხრეთ-დასავლეთით ენის სამხრეთით საარტილერიო ბრძოლა გაცხოველდა. სხვადასხვა დროს აქ ჩვენზე მოტანილი იერიშები მოვიგერიეთ.

ვენა. ვენეციაში ბრძოლა გრძელდება. გენ. ფონ ვურმის არმიამ ბევრ ალაგას დაიკავა ახალი ტერიტორია. მისი ჯარის მარჯვენა ფრთა ფოზეტცის არხს მიადგა. იტალიელების შემოტევა ობერ-გენერლის ერცგერცოგ იოსების ჯარის წინააღმდეგ უშედეგო იყო. ამ რაიონში წამოვიღეთ 73 ზარბაზანი, მათ შორის რამდენიმე დიდი ზომისაა. მტერს უშედეგო იერიშები მოჰქონდა ჩვენს ახალ პოზიციებზე. ასეთივე უშედეგო იერიშები მოჰქონდა ინგლისელებს აზიაგოს სამხრეთით. წამოყვანილი ტყვეების რიცხვი 30 ათას კაცს აღწევს. ზარბაზნები 120 ზე მეტია. სხვა სამხედრო სურსათი როგორიცაა მაგალითად ნალმის სასროლი, ტყვი სმფრქვეველები თუ სხვა ჯერ არ გვიანგარიშნია.

სტამბოლი. პალესტინის ფრონტი. ზღვის პირის რაიონში ზოგიერთ ალაგას საარტილერიო ბრძოლაა. ერიხოსა და მტრის სხვა ბანაკთათვის ზარბაზნებიდან სროლას განვაგრძობთ. ჩვენს რაზმებს შეტაკება მოუხდათ მტერთან იორდანეს შესართავთან. აქ რამდენიმე კაცი ტყვე წამოვიყვანეთ და ხელთ ვიგდეთ სამხედრო სურსათი. სხვა ფრონტებზე ცვლილება არ მომხდარა.

პარიზი. მონტ-დიდიერის და მდ. ენს შუა გაცხოველებული სამხედრო მოქმედებაა. ვა[...]ის სამხრეთით ფრანგების იერიში გამარჯვებით დამთავრდა. აქ გავასწორეთ პოზიცია და წამოვიყვანეთ 100 გერმანელი ტყვე. ავრთანაც ტყვეები წამოვიყვანეთ.

ლონდონი. ინგლისის სადმირალოს ცნობით, 13 ივნისს გერმანელთა წყალქვეშა ნავმა ჩაძირა ინგლისის დამხმარე კრეისერი „პატრია".

უკანასკნელი ცნობები

ადგილობრივ ნემეცურ „კავკაზიშე პოსტ"-ის 19 ივნისის ნომერში შემდეგი ტ[...]ლეგრამაა მოთავსებული გერმანი[...] [...]ედრო კომისიისა:

[...]ეიას არავითარ შემ[...] [...] განზრახული გატანო[...] ის სა[...] [...], რომელიც აუცილებელ[...] [...]გ[...] [...] საჭიროებისათვის. [...] [...]ქით [...] [...]ხეზე[...]

[...]დება მისცა თავის ჯარის ხელმძღვანელს, რომ საქართველოში შემოტანილ იქნას გემებით ფქვილი, როგორც გერმანიის ჯარის, ისე ადგილობრივ მცხოვრებთა გამოსაკვებათ".

განჯა (საკ. კორ.). 12 ივნისს, საღამოს 5 საათზე ყილსაჯენთის სომხებმა ორი ზარბაზანი, რვა ტყვიამფრქვეველი და ხუთი ათასი თოფი ჩააბარეს. მოკლულ იქნენ რვა სომეხი, ორი ასკერი და ერთი ოფიცერი. ნაზიგ ფაშა დაღესტანში გაეგზავრა. ბოლშევიკებთან მიუსიუსლაში ბრძოლაა გაჩაღებული.

მთავრობამ 18 ივნისს ბათუმის ქალაქის გამგეობას შემდეგი წინადადება გაუგზავნა: ამით ეცნობება ბათუმის ქალაქის გამგეობას, რომ ბათუმის ყოფილი ქალაქის თავი საბახტარაშვილი და გამგეობის წევრნი: სოლოროვი, მგელაძე და ფონშტეინი და სასურსათო კომ. თავმჯდომარე აგიშევი საქართველოს მთავრობამ ხსენებული თანამდებობიდან გაიწვია და წინადადება მისცა მათ დაუყოვნებლივ გამოემგზავრონ თფილისს.

ზაქათალის სომეხთა კომიტეტმა საქართველოს მთავრობას სთხოვა ჩაერიოს ზაქათალის საქმეებში, რათა იქაურ ქრისტიან მცხოვრებთა მდგომარეობის გასაუმჯობესებლათ, შექმნას ისეთი პირობები, რომ მათი სიცოცხლე და ქონება უზრუნველყოფილ იქნეს და ნება დართონ მათ ზაქათალის ოლქიდან თავისუფლად გამოსვლისა.

ახალი ამბები

წითელი გვარდია. თფ. მუშ. და ჯარ.-კ. დეპ. საბჭოს აღმასრულებელმა კომიტეტმა მუხლობრივ განხილვის შემდეგ მიიღო ეროვნულ საბჭოს სოც. დემოკრატების ფრაქციის პროექტი წითელი გვარდიის კანონისა. წითელ გვარდიის შტაბში არჩეულ იქნენ ქორდანია, წერეთელი, მახარაძე, ცინცაძე, ვოიტინსკი, ქარცივაძე, ჯუღელი, მაისურაძე, დგებუაძე, ვ. ჯიბლაძე, შენგელია, ნ. კახიანი, სალირაშვილი, ვარდოიანი, აუშტროვი, ორაგველიძე, გოგიშვილი და გლახოიანი.

◆ **ბაქოს ქართველების შესახებ.** საქართველოს ეროვნულ საბჭ. სოც.-დ. ფრაქციამ მოისმინა მოხსენება ბაქოს ქართველების აუტანელ მდგომარეობის შესახებ და დაადგინა ეთხოვოს ეროვნულ საბჭოს პრეზიდიუმს მიმართოს წინადადებით ბაქოს მთავრობას დახმარება აღმოუჩინოს ქართველებს ბაქოდან საქართველოში გადმოყვანის საქმეში, იკისროს მისცეს საჭირო რიცხვი რკინის გზის ვაგონებისა, გამოაცხადოს საკუთრებათ პასუხისმგებლობით რკინის გზის იმ პუნქტამდე, სადამდისაც ეს მას შეუძლია. რაც შეეხება დანარჩენ გზას ამაზე უნდა იზრუნოს თითონ საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობამ, რომელიც სათანადო მოლაპარაკებას გამართავს აღერბეიჯანის მთავრობასთან, რაც შეეხება იმ ვაგონებს და ორთქლმავლებს, რომლებიც საჭირო იქნება წამოსულების გადმოსაყვანად, ამის შესახებ პრეზიდიუმი აძლევს ბაქოს მთავრობას სრულ გარანტიას, რომ ისინი დაუბრუნდება მათ უკან. დაახლოვებით ამ შინაარსისვე დეპეშა ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარემ ნ. ჩხეიძემ გუშინ უკვე გაგზავნა ბაქოში.

◆ **გერმანელი ჯარების** ეშელონი 18 ივნისს დილით ჩამოვიდა ფოთიდან ორი მატარებლით, უმთავრესად მფრინავები აეროპლანებით.

◆ **ყარაიაზის რაიონში** მოსავლის შენახვის სახელმძღვანელოთ სამიწათმოქმედო სამინისტროსთან შედგა საგანგებო კომისია. დათესილი პურნაწული დატოვეს ამ რაიონში მცხოვრებმა ქრისტიანებმა, როცა ისინი აქედან გაიხიზნენ. მთელი მოსავალი სახელმწიფოს საკუთრებად ჩაირიცხება. ხარჯებს გადაუხდიან ადგილობრივ მუშებს და მეპატრონეთ. მოსავლის ერთი ნაწილი ადგილობრივ მცხოვრებთ [...] დაეცემა ფასად. დაახლოვებით იქნება 100 ათასი ფუთი პური და 600 ათასი ფუთი თივა. ამ საქმის მოგვარება მინდობილი აქვს საგანგებო კომისიას მიწათ მოქმედების მინისტრის ხელმძღვანელობით. დასაცავად გაგზავნება 200 კაცისაგან შემდგარი რაზმი და ჯავშნიანი მატარებელი. გაეგზავრა დელეგაცია, რომ გამოარკვიოს მცხოვრებლებთან ერთად მოსავლის შენახვის პირობები.

◆ **დეკანოზის მოკვლა.** 17 ივნისს, საღამოს ანდრეევის ქუჩაზე უცნობმა პირებმა მოკლეს დეკანოზი კონსტანტინე პოპოვი. მას რამდენჯერმე ესროლეს რევოლვერებიდან. ერთი ტყვია მღვდელს მოხვდა გულში, მეორე თავში. გამოძიება სწარმოებს.

◆ **ვ. გობ[...]** [...]ნისს საღამოს [...] ჯერ ესრ[...] და დამ[...]

◆ **თფილისის უნივერსიტეტი.** ქართული უნივერსიტეტის პროფესორთა საბჭოს დადგენილების თანახმად მომავალ სექტემბრიდან გაიხსნება საბუნებისმეტყველო-სამათემატიკო და საექიმო ფაკულტეტები.

◆ **გურიის თავადაცვის დამხმარე** კომიტეტმა თავის უკანასკნელ სხდომაზე დაადგინა გაავრცელოს თავისი მოქმედება საქართველოს რესპუბლიკის მთელ ტერიტორიაზე. ამ მიზნით იწვევს საზოგადო კრებას კვირას, 23 ივნის საქართველოს რესპუბლიკის მოქალაქეების ახალ გამგეობის ასარჩევად.

◆ **ბაკურიანის ლტოლვილთა დამხმარე** კომიტეტი იწვევს 5 სტუდენტმედიკებს. მსურველებმა დეპეშით უნდა აცნობონ თანხმობა ბაკურიანის ლტოლვილთა დამხმარე კომიტეტის თავმჯდომარე იოსელიანს. პირობების შეტყობა დეპეშითვე შეიძლება.

◆ **მუშათა კლუბი.** დღეს, საღამოს 8 საათზე წარმოდგენილი იქნება „ნამუსისათვის". მონაწილეობას მიიღებს ნ. გოცირიძე. კასა ღიაა 12—2 საათამდე.

◆ **სახელმწიფო კონტროლი.** საქართველოს ეროვნული საბჭო ამ დღეებში განიხილავს კანონ-პროექტს სახელმწიფო კონტროლის დაწესების შესახებ. კანონ პროექტი შეიცავს შემდეგ ორ მუხლს: 1) დაარსდეს საქართველოს რესპუბლიკაში თანამდებობა სახელმწიფო კონტროლიორისა, რომელიც ირჩევა ეროვნულ საბჭოს მიერ, არ შედის მინისტრთა კაბინეთში და პასუხის მგებელია მხოლოდ ეროვნულ საბჭოს წინაშე. ახლად არჩეული კონტროლიორი დროებით ხელმძღვანელობს არსებული რუსული კანონმდებლობით, მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ მთავრობასა და კონტროლის შორის მომხდარ უთანხმოებას არჩევს და საბოლოოდ გადაწყვეტს ეროვნული საბჭო. 2) შემუშავება ახალკანონ-პროექტისა სახელმწიფო კონტროლისა, მისი შტატების და უფლება მოვალეობის შესახებ მიენდოს საფინანსო და იურიდიულ კომისიების შეერთებულ კრებას ახლად არჩეულ კონტროლიორთან ერთად.

◆ **მთავრობის სხდომაზე** 17 ივნისს დაადგინეს ფულის ხმარების მოსაწესრიგებლად, რაც დღევანდელ მდგომარეობის გამო აიწეწ-დაიწეწა, მთავრობა წინადადებას აძლევს ფინანსთა მინისტრის საკრედიტო დაწესებულებებს ნება დართოს ფულის შესანახად მიღების განახლება ნაღდი ფულით, იმ პირობით კი, რომ შეტანილი ნაღდი ფული ამ დადგენილების გამოცხადების დღიდან დაუყონებლივ და დაუბრკოლებლივ დაუბრუნდებათ პატრონებს პირველ მოთხოვნილებისთანავე. სახელმწიფო ბანკის თბილისის განყოფილებას პროვინციის სახაზინო დაწესებულებებს ებრძანოს, რომ საკრედიტო დაწესებულებათა და კერძო პირების მიერ შეტანილ ნაღდი ფულით შექმნან საგანგებო სარეზერვო კაპიტალი, რომელიც სხვა მიზნებისთვის არ უნდა იყოს გამოყენებული. რათა სახელმწიფო ბანკის კანტორამ პირველ მოთხოვნისთანავე დაუბრუნოს ფული პატრონებს. წინად შეტანილ ფულის პატრონებს ფულის ხმარების მოწესრიგებამდე შეტანილი ფული დაუბრუნდებათ ბანკების მიერ შემუშავებულ ნორმებით, როგორც ეს ეხლა არის. საქართველოს მთავრობა მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად, მრეწველობის და სავაჭრო ურთიერთობის გასავითარებლად საქართველოს ტერიტორიაზე ნებას არ დართავს არავითარ ძალდატანებითი სესხის აღებას ბანკებში შესანახად შეტანილ ფულისგან.

◆ **მოკვლა მილიციონერის მკვლელისა.** მაისის ბოლო რიცხვებში ნავთლუღში გრიგოლ არუთინოვმა მოჰკლა მე 6 კომისარიატის მილიციონერი ფეიქრიშვილი. არუთინოვი შეიპყრეს და როგორც მცირეთ დაჭრილი გაგზავნეს არამიანცის საავადმყოფოში და მეორე დღეს უნდა ციხეში გაეგზავნათ. იმ ღამეს იპოვნა დრო არუთინოვმა, გაეპარა ყარაულებს, ფანჯრიდან გადახტა და დაიმალა. არუთინოვს ეძებდა როგორც გამომძიებელი, აგრეთვე კომისარი მე 6 ნაწილისა ჯაჯანაშვილი. უკანასკნელს მოუვიდა ცნობა, რომ არუთინოვი იმალება ერთ სახლში ძველ საბჭითლოსთან, მაშინვე მილიციონერები შემოერტყნენ სახლს, სადაც იმყოფებოდა არუთინოვი, რომელიც გადახტა მტკვარში, დაიწყეს სროლა მილიციონერებმა და წყალში დაჭრილი გამოათრიეს ნაპირს.

◆ **ამიერ-კავკასიის კოოპერატივთა** კავშირი აცხადებს, რომ მოკავშირე კოოპერატივები საქონლის მიმწოდებელ კომიტეტთან მიიღებენ საქონლებს რაიონული კავშირების საშუალებით, სადაც მათ უნდა მიმართონ. ეს კოოპერატივები, რომლებიც ჯერ კიდევ არ ირიცხებიან არც ერთ რაიონულ კავშირში, მიიღებენ თავიანთ ხვედრს ამიერ-კავკასიის კოოპერატივთა კავშირიდან, სადაც მათ უნდა გაგზავნონ თავიანთი [...]მონებ[...]ი. ის კოოპერატივები კი, [...]რ შედიან ამიერ-კავკასიის [...]ა კავშირში წევრათ საკ[...]კანასკნელიდან ვერ მიი-[...]

◆ **გერმანიის სამხედრო საელჩოს** უფროსმა მთავრობას სთხოვა განკარგულება მოახდინოს, რომ სად. სანდარიდან აღდგენილ იქნეს სადგურების მოწყობილებანი, რკინის გზის ინვენტარი, მავთულები, სიგნალიზაცია და სხვა, რადგანაც გერმანიის ჯარის ზურგით სიწყნარე და წესრიგი უზრუნველყოფილია. ამას გარდა საელჩოს უფროსი სთხოვს მთავრობას აღდგენილ იქნას 2 ხიდი, რომელიც სად. შაგალისთან ოსმალებმა დაანგრიეს.

◆ **სურამიდან** სამხედრო მინისტრს დეპეშით ატყობინებენ: „თანახმად ქალაქის თვითმართველობის დადგენილებისა, დღეს დავბეჭდეთ საწყობები 160 სა[...]ვაკუაციო პუნქტისა, რადგანაც პუნქტს 2 თვის განმავლობაში არ ყოლია არც ერთი ავათმყოფი და ხდებოდა სახელმწიფო ნივთების ქურდობა დატაცება. გთხოვთ დანიშნოთ კომისია ქონების გამოსარკვევად და ლიკვიდაციის დასაჩქარებლად, ან ეს საქმე მიანდოთ ქალაქის თვითმართველობას".

◆ **სამიწათმზომელო სასწავლებელში** წელს კურსი დაამთავრეს შემდეგმა ქართველებმა: მ. ს. ბახტაძემ, შ. ი. ზამთარაძემ, კ. ს. ქარცივაძემ, პ. ა. მაჩაიძემ, ა. მ. რუხაძემ, ი. ა. რცხილაძემ, კ. გ. ჩალიძემ და მ. ფ. ჩაჩუამ.

კრებები და მიტინგები.

დღეს 20 ივნისს კოლექტივის ბინაზე საღამოს 5 საათზე დანიშნულია 6 რაიონის კოლექტივის წევრთა კრება.

— დღეს, საღამოს 5 [...] დანიშნულია 3-მე რაიონის კოლექტივის კრება კოლექტივის ბინაზე.

— დღეს საღამოს 6 საათზე შესდგება პროფესიონალურ კავშირის საბჭოს მორიგი სხდომა კავშირების გამგეობებთან ერთად.

— დღეს, საღამოს 7 საათზე [...]ბჭოს დარბაზში შესდგება ქალაქის თვითმართველობის მოსამსახურეთა დელეგატების სხდომა.

პროვინციის ქრონიკა

ბორჯომის ხეობა. ოსმალთა თავხედობას საზღვარი არა აქვს; გამოცდილება გვარწმუნებს, რომ მოლაპარაკებით არაფერი კეთდება. გვეგონა, ბათუმის ხელშეკრულობის შემდეგ ასე თუ ისე თავისუფლათ ამოვისუნთქავდით, მაგრამ ჩვენ ვხედავთ უარეს მდგომარეობას, დავცალეთ ახალციხე, დავტოვეთ ჯავახეთი პურის ბეღელი, აურებელი ხალხი ახალციხიდან და ახალქალაქიდან მოაწვა ბორჯომის რაიონს; მაგრამ ოსმალთა მადა მაინც არ კმაყოფილდება, გორის მაზრაშიც კი შემოიჭრენ. 1[...] ივნისს ალყა შემოურტყამს ოსმალთა ჯარს ს. წითელსაყდრისთვის და მოლითი თვის, ზოგი დაუხოციათ, ზოგი ტყვეთ წაუყვანიათ. ასე თუ ისე, წინ მოიწევენ. წინ არავინ არ უდგას; თუ ასე გაგრძელდა, მთელ საქართველოს დაიპყრობენ, მერე გვიან-ღა იქნება ფიქრი, ამისათვის საჭიროა ამას მთავრობამ სერიოზული ყურადღება მიაქციოს. ჯერ ბორჯომის ხეობაა საფრთხეში და მერე მთელი საქართველო იქნება.

მარტვილი. კვირა ღამეს მილიციონერ გიორგი კვესელავას, რომელსაც ბრალი ედება ბოლშევიკების „ბანდის" ხელმძღვანელ ადამას მოკვლაში, თავს დასცემიან ბოლშევიკების რაზმი მოსაკლავათ. კვესელავას იქვე გაუგორებია სამი და თვითონ გაქცეულა სენაკში. როგორც დანამდვილებით გადმოგვცემენ, ნოქალაქევში ისევ შემოსულა გორდიდან 600 კაცისაგან შემდგარი რაზმი, გუშინ ქუთაისში ხმები გავრცელდა, რომ მარტვილი დაამარცხესო; რამდენათ მართალია არ ვიცით, ერთი კი აშკარაა: ბოლშევიკების რაზმს საშა გეგეჭკორის მეთაურობით დიდი ოპერაციის წარმოება აქვს განზრახული.

დ. აბაშა. 16 ივნისს აქ ჩამოასვენეს თათრების ბანდებთან შეტაკების დროს მოკლული ამხ. სიმონ დანელია. მას დიდძალი ხალხი მიეგება სადგურზე დროშებით და სამგლოვიარო ჰიმნით. სიტყვები წარმოსთქვეს ზაქარია გურულმა და ლუკა დავითაიამ. იქვე რკინის გზის მუშის სანდრო კაჭარავას წინადადებით განსვენებულის ოჯახის სასარგებლოთ შეიკრიბა 300 მანეთამდის.

აბაშის რაიონში ცხოვრება თანდათან ნორმალურ კალაპოტში დგება. ასევე ითქმის სამეგრელოს ბევრ რაიონებზე. ხალხი ბოლშევიკების წინააღმდეგაა. კვლავ დიდი თანაგრძნობით და სიყვარულით ხვდებიან მენშევიკ პროპაგანდისტებს.

სადღეისო შენიშვნები

უფროსი ძმები.

დღემდე უფროსი ძმების როლში რუსეთის სახელმწიფოში რუსი შავრაზმელები თუ „ჩინოვნიკები" გამოდიოდენ.

მას შემდეგ, რაც რუსეთში „სოციალისტური რესპუბლიკა" დამყარდა ამ მოვალეობის ასრულება რუსმა სოციალისტებმა იკისრეს.

რუსეთში მოსახლე წვრილი ერები [...] რუს—სოციალისტებს უმცროს ამ[...]გებათ მიაჩნიათ.

არიგებენ, ასწავლიან ჭკუას ამ უმცროს ამხანაგებს.

ასეთი უფროსი ამხანაგები ჩვენც გავიჩნდენ აქ, განსაკუთრებით მას შემდეგ, რაც საქართველომ სცადა საკუთარ ფეხზე დადგომა.

როგორ შეიძლება, — საქართველომ, ქართველი ხალხი საკუთარი ფეხით სიარულს ვერ შესძლებს — „ვიდრე ხვალ ივერიაჲო" — კითხულობენ ამხანაგები ადგილობრივ რუსულ გაზეთში და სხ.

უმთავრესი დაბრკოლება იმისა, რომ ჩვენ ვერ შევსძლებთ თურმე დამოუკიდებლათ არსებობას, უპუროპა ყოფილა.

პური არ მოგეპოვებათ!

პური, პური და პურიო, აი რა გვესმოდა დღემდე.

დღეს სხვა მხრიდანაც მოუარეს საკითხს—

ფინანსები არ გექნებათო,

ქარხნები არ გაქვთო,

ნედლი მასალა არ გაგაჩნიათო.

უჩვენოთ თქვენს შრომას ნაყოფიერება არ ექნებაო და სხვა და სხ.

ერთი შეხედვით კაცი იკითხავს: თუ საქართველოს არაფერი არ ჰქონდა, რისთვის ინახავდა მას რუსეთი, რისთვის ეწეოდა ამოდენა ხარჯებსო?

აქ შესაძლოა რუსმა პატრიოტებმა ლაპარაკი ჩამოგვიგდონ რუსი ხალხის უანგარობაზე, მის ფართო ბუნებაზე, ხელ-გაშლილობაზე, რომლითაც როგორც მ. გორკი ამბობდა ამას წინეთ, ყურები გამოუჭედეს მთელს ქვეყანას რუსმა მამულიშვილებმა, მაგრამ ჩვენთვის ისევე შეუმნელი იქნება ეს საუბარი, როგორც მაგ., ის აზრი, თითქოს საერთაშორისო ომი წვრილი, დაჩაგრული ერების გასანთავისუფლებლათ იყოს დაწყებული, რის შესახებაც დღიდან ომის დაწყებისა ჩაგვძახოდენ და ჩაგვძახიან ერთი ჯურის ვაჟბატონები.

სხვა „საბუთებს" დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ ერთი ახალი საბუთიც დაემატა, რომელიც მოჰყავს მ. სმირნოვს.

„სოციალ-დემოკრატ"-ში ის სწერს: „ყველა ფიქრობს თავის გადარჩენაზე. რევოლუციის წინაშე ვალი მივიწყებულია იმის შიშით, რომ საკუთარი კმაყოფილება არ დაიკარგოს. „ცოცხალი ქოფაკის მდგომარეობა უკეთესი შეიქნა, ვიდრე მკვდარი ლომისა". ლომისებური დაცვა თავისუფლებისა ძაღლიურ ბედნიერებით შეიცვალა" და სხვ...

ასეთ ლამაზ სიტყვებს ჩაგვძახის ეს რაინდი ამხანაგი და ამით ჩვენ დაგვცინის ის, დაგვცინის როგორც ლაჩრებს, გვარცხვენს, ვაბახებს...

მაგრამ ჩვენ კარგათ ვიცით, თუ რის გაკეთება შეუძლია მარტო ლამაზ სიტყვებს..

განა თვით რუსის ხალხის ცხოვრებ[...] სხვა ერებს რომ არ შევეხოთ, საერთო რამდენიმე საუკუნის განმავლობაში „ძაღლიური ბედნიერებით" მოცული ცხოვრება არ იყო?

განა ამ გვარსავე ცხოვრებას არ ეწ[...] ოდა ხალხთან ერთად ხალხის მოსარ[...]ლე ინტელიგენცია, მაგრამ ვის მოსვლ[...] აზრათ ან მოუვა ამის შესახებ ხალხი [...] სხვა ვინმე შეარცხვინოს?

და როცა მ. სმირნოვი „ძაღლიურ ბედნიერებაზე" სწერს მხედველობაში უნდ[...] მიიღო ზემოდ ნათქვამი.

მეორე ამხანაგი, ეჭველად ესეც რაინდი უნდა იყოს,—ა. ესსენი, სმირნოვთან ერთად არკვევს რა იმ მოსაზრებებ[...] შეიძლებს თუ არა საქართველო დამოუკიდებლათ არსებობას, ასეთ დასკვნ[...] აკეთებს: „ამიერ-კავკასიის და განსაკუთრებით საქართველოს დამოუკიდებლობ[...] სახალხო მეურნეობის თვალსაზრისით [...] ქვეყნის შემდეგი ეკონომიური განვითარების მხრით სამძიმო ნაბიჯია და საზა[...]რალო, რომლის გადადგმა შეიძლება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, უკეთუ სხვა გა[...] მოსავალი გზა არ არის".

ამ ჯურის ხალხს ვერ დაარწმუნ[...] რომ სხვა გამოსავალი გზა არ არის, [...] იყო, მაგრამ ამაშიაც რომ ოდნავ დაა[...]წმუნო, მაინც ასე გიპასუხებენ:

„ლომებრ სიკვდილი სჯობია, ძაღლურად ბედნიერ ცხოვრებასო"...

რაინდები არიან, ვინაიდან ლამაზი სიტყვების მეტი არაფერი არ ეხარჯებათ!..

გ. მ.

ერობის და ქალაქის საქმეების შესასწავლი კურსები

20 ივნისიდან თფილისში ქალაქთა კავშირის მიერ მოწყობილ იქნება მოკლე-ვადიანი კურსები ერობის და ქალაქის საქმეების შესასწავლათ. ამ კურსების მიზანია ადგილობრივ თვითმართველობებში მოღვაწეთ შეასწავლოს [...] ორგანოების უმთავრესი პრინციპ[...] მისი მოქმედების წესი, ბიუჯეტის [...] ფინანსის საქმეები. საქალაქო თვითმა[...]თველობა და ერობა, რომელიც ამ მ[...]ლე ხანში იქნება შემოღებული, მოი[...]ხოვენ ამ დარგში გამოცდილ ბევრ [...] მუშაკებს. რევოლუციამდე კავკას[...] ქალაქის ბედ-იღბალი ერთი მუჭა [...] ხის ხელში იყო. ერობა სულ არ გვ[...] და. ამიტომ ჩვენ ჯერ ჯერობით არ მ[...] ვეპოვება საკმაოდ მომზადებული ხალ[...] ამ დარგებში სამუშაოდ. [...] გამოთები დასავლეთ ევროპისა და[...]

დროშა!

ამ დღეებში, როგორც მკითხველებმა უწყიან, ქართველი თავად-აზნაურების მცირე ნაწილს შუამდგომლობა აღუძრავს გერმანიის რწმუნებულის წინაშე მიწის დეკრეტის გაუქმების შესახებ. ეს გარემოება მით არის საინტერესო, რომ იგი ააშკარავებს თუ მთელი ჩვენი თავად აზნაურობის არა—მისი ნაწილის იდუმალ ზრახვებს. შესაძლოა, ამგვარ „შუამდგომლობას“ სხვებიც მოჰყვნენ, მაგრამ, ალბად, ამისთვის ჯერ არ დამდგარა დრო. თვით ის ფაქტი, რომ შუამდგომლობა აღძრულია არა საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის წინაშე,—ნებას გვაძლევს ვიფიქროთ, რომ ნაწილი ჩვენი თავად-აზნაურობისა ისევ ძველ თავის პირად კეთილდღეობაზე ოცნებობს და მას რისთვის მოეწონება რევოლიუციის მონაპოვარი, თუ კი იგი მისი ინტერესების წინაალმდეგი იქნება!

ჩვენ გვსურს საქართველოს რესპუბლიკის დამოუკიდებლობის განმტკიცება; ვებრძვით გარეშე მტრებს და შინაურ ანარქიას და, ჩვენი აზნაურობის ნაწილი კი, მის მაგიერ, რომ ხელი შეუწყოს საერთო საქმეს, თავისი გამოსვლით შინაურ ანარქიას ნიადაგს უმზადებს და, თუ რა შედეგი მოჰყვება ამ შინაურ ანარქიას, მათ ეს კარგად უწყიან, მაგრამ ამ შემთხვევაში, მათი საქციელი არც ისე გასაკვირია. ქართულ ისტორიას ბევრი აქვს ძველ დროში მაგალითები—ამ ბრწყინვალე წოდების მიერ თავის პირად სარგებლობისათვის საქვეყნო ინტერესების მსხვერპლად შეწირვისა. რომ შორს არ წავიდეთ,—თვალი გადავავლოთ მე XVII ს. ისტორიის სისხლიან ფურცლებს. რამ ააოხრა ქართლი და კახეთი ამ დროს, რამ აიძულა სააკაძე წამოეყვანა შაჰ-აბაზის ველური ურდოები საქართველოს გასანადგურებლად თუ არ ქართლ-კახეთის აზნაურთა ერთმანეთში პირველობის ჯიბრმა? ხალხს დღესაც ახსოვს ნუგზარ-ერისთავის „სისხლის წვიმების დრო“. მერე რისთვის იყო ეს სისხლის ღვრა? აზნაურთა მიერ თავის გაძლიერებისთვის, მეტი მიწის და ყმების შეძენისათვის.

მცირე გამონაკლისის გარდა, მოღვაწეობა ამ ბრწყინვალე წოდების თავის პირად საქმეს არ გაშორებია საქვეყნო საქმეში.

ეხლა კი, დროა, შევიგნოთ და გავითვალისწინოთ თუ რამე მძიმე მოვალეობა გვაწევს თავისუფალ საქართველოს რესპუბლიკის ყოველ მოქალაქეს თავისუფალი სამშობლოისა და მისი მთავრობის წინაშე, რათა ვეცადოთ და ხელი შევუწყოთ ნორჩი რესპუბლიკის აყვავებას და გაძლიერებას. გვწამს რომ უმეტესობა თავად-აზნაურობისა გაჰკიცხავს ნაწილის ასეთ საქციელს, არ შეუერთდება მათ და თავისი საეჭვო კეთილდღეობის გულისთვის არ დაიმსახურებს ფართე მასსის აღშფოთებას. დროა, გასწორებულ იქნეს ის შეცდომები, რომელნიც წარსულში ხდებოდენ!

დემოკრატიას კი ეალება მტკიცე დარაჯად უდგეს რევოლიუციის მონაპოვარს და დინჯი, აზრიანი მოქმედებით მუდამ მაღლა ეჭიროს ძმობა-ერთობის დროშა!

ვასიკო ზედა-ილმელი.

ხაშურის ქალაქის საბჭო

20 მაისის სხდომის დადგენილებანი. თავმჯდომარეობდა ნ. პატარიძე.

1) ეცნობოს ს.-ფედერალისტების ადგილობრივ ორგანიზაციას წარმოადგინოს საბჭოში ქალაქის ხმოსნების არ...

მორიგი პროვოკაცია

ქუთაისის მუშათა საბჭოს სხდომიდან

საქართველ. ფოსტა-ტელ. მოხელეთა ყრილობა

თელავის მაზრაში

საად.-გამგეო რეფორმა

თანამედროვე რთული, მძიმე და გამოურკვეველი მდგომარეობისა, რომელსაც სოფელიც დიდ საგონებელში და ნაღვლიანობაში ჩაუგდია, კომისიის დანახვაზე წამით ინ[...]ნება საუკუნოებით დამწვარ-დადაგული, დანაოჭებულ მოღრუბლული მათი შუბლი და არაჩვეულებრივი განთიადი—სიხარულის სხივებით იფინება.

სოფელი თავს მაღლა იღებს და იმედიანათ წელში სწორდება.

სოფელი თვალითა ხედავს და რწმუნდება, რომ ამიერიდან მისი ცხოვრება ძირ-ფესვიანათ იცვლება, რომ ის საბოლოოთ თავისუფლდება ბატონ-ყმურ ნაშთებიდან, მემამულეთა კლანჭებიდან და მტკიცეთ ეყრდნობა იმ შეურყეველ მთა და ბარზე, რომლის გასწორებისათვის ის იბრძოდა და იბრძვის.

მთა და ბარი გასწორდებაო, ვიძახდით და აი სწორეთ ახლა მოვესწარითო, ამბობს სოფელი.

პირველათ მარტყოფში მივედით. აქ 1200 კომლია. ამ სოფელში ცხოვრებას უკვე ჩამოურთმევია მემამულეებისათვის ზედმეტი მიწები და მიწათ მფლობელობის მხრივ სიმდიდრე და სიღარიბე ერთი მეორესთან დაუახლოვებია. მათი ჩივილი სამართლიანი და სწორე იყო მიწების სივიწროვისა და სიცოტავისა გამო.

ცხოვრებას აქ მიწათ-მფლობელობითაც და უფლებრივათაც უკვე გაუთანასწორებია ყოფილი თავადი და გლეხი და მოქალაქობრივი ცხოვრების ერთ უღელში შეუბამს.

ჩვენი მისვლის უმალვე გაჩნდენ ახლომახლო სოფლებიდგან წარმომადგენლები, რომლებმაც გულ-მოდგინებით და დიდის კმაყოფილებით მოგვისმინეს. ჩვენ გავაცანით მიწის რეფორმა, პოლიტიკური მომენტი და მოუწოდეთ მხარი დაეჭირათ ახლათ გამოცხადებულ საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისათვის; მათ ერთგულობა და ღრმა პატივისცემა ეხატებოდათ იმ მთავრობისადმი, რომელიც მათ გულის-ნადებს და ნატვრას უსრულებს.

აქ მივიღეთ მხოლოდ სამონასტრო მამული 137 დესეტინა.

აქედან გადავედით ნორიოში, სადაც 700 კომლამდე ითვლება. ომახიანმა და რიხიანმა კომისარმა პირველათ კარგი შთაბეჭდილება მოახდინა თავისი ჭკუამახვილი და გონივრული ლაპარაკით. ის უჩიოდა მშვიდობიანი ცხოვრების დამარღვევებს და ურჩევს, რომლებიც აღარ[...] არაფრათ აგდებენ, არაფერს დაეძებენ და რაც მოესურვებათ, ისე იქცევიან. ასეთ პირობებში სოფლის ცხოვრება აუტანელი გახდაო. მისი ლაპარაკის ჭეშმარიტებას თოფის ხანგამოშვებით სროლაც ადასტურებდა.

მაგრამ როდესაც კანცელარიაში ერთი შავებში გახვეული ქვრივი დედაკაცი და მოხუცი შემოვიდენ საჩივრებით, აქ გამოაშკარავდა და გაშიშვლდა თავისებური მოსამართლე კომისარი. მისი ომახიანობა, ხასიათის სიმტკიცე და სიმაგრე სოფლის დაბეჩავებულების წინააღმდეგ ყოფილიყო მიმართული.

ქვრივი დედა-კაცის პატარა ბიჭი უკანონოთ(?) გამოეგდოთ; კომისარმა უპასუხოთ და ირონიით გაისტუმრა, მე რა სამართლის მოცემა შემიძლიანო და თან მოჰყვა თავის მართლებას.

ხოლო ძალზე აცახცახებული, ყავარჯენზე დაბჯენილი მოხუცი სოფლის [...] შეძლებულ ნაწილს უჩიოდა, რომ ჩამოსართმევი მიწები მხოლოდ მათ, ხარ-კამეჩისა და ფულის პატრონებმა დაინაწილეს, ხოლო საწყალ ხალხს კი წილს არ გვიდებენო; მართალია,—დარბაისლური, სათნოიანი და აკანკალებული ხმით განაგრძობდა მოხუცი,—მე ცალი ფეხი უკვე სამარეში მიდგია, მაგრამ შვილიშვილი მეზრდება და ერთი დღის ტალახი იმ ობოლსაც მისცენო.

კომისრის ცივი გული მოხუცმა ვერ გაალხო, რომელმაც თავისი გულგრილი ხმით და უადგილო ხუმრობის კილოთი მოუჭრა, ვინ იცის ის როდის გაიზრდება, ან გაიზრდება თუ არაო, ხოლო შენ კი სულ ორი-სამი არშინი მიწა გეყოფაო.

კომისარი დაბალ ღობეებს რომ ასე ექცეოდა, შეძლებულებს დიდ ანგარიშს უწევდა, მათთან ცალკე ბევრსა ბჭობდა და თათბირობდა; ეტყობოდა, რომ შეძლებულებს მტკიცე კავშირი ჰქონდათ შეკრული და ხელ მოკლე ხალხს გასაქანს არ აძლევდენ; მიწებს მხოლოდ ისინი ეპატრონებოდენ, ხოლო უსახსრო ხალხს არ აძლევდენ იმ მოსაზრებით, რომ ისინი მათ თავისით ვერ მოხნავდენო.

გარდა ამისა ისევე ეს შეძლებული, ხარ-კამეჩიანი ხალხი იყო, რომ მეზობელ სოფლებს მიწებს ედავებოდა; მათი სიტყვით ყველაზე ცოტა და ცუდი მამული ნორიოელებსა ჰქონდათ. ამით ისინი მკვეთრათ ერჩოდენ იმ ჯგუფიდან, რომელიც მათ დაპირისპირებოდა და იგ სოფელში მიწების უსამართლოდ განაწილებაზე ჩიოდა.

აქ მივიღეთ [illegible], ისარლოვების და ფერიცვალების მონასტრის მამულები 289 დესეტინა.

ახალ-სოფელმა, სადაც 200 კომლამდე მცხოვრები ითვლება, დიდის სიხარულით მიგვიღო. ისინი სოფლის ბოლოშივე მოგვეგებნენ; ეტყობოდათ, რომ ჩვენ მისვლას ისინი მოუთმენლად ელოდნენ.

— ბატონის შიშით, ამხანაგო, კალოდან ქათამი ვერ გადასულიყო მის მინდორში, მაშინვე იჭერდა და ჰკლავდა; აი აქ, სოფლის პირას, [...]ძლები მთლად აგვაშლევინა დადიანის მოურავმა და საკალოვე ადგილებიც წაგვართვა; პირდაპირ სული გვხუთებოდა, შენი ჭირიმე, და ხმის ამოღებას ვერა ვბედავდით; ახლა კი გაგვითენდა, გვეშველა, თავისუფლათ ამოვისუნთქეთო, გახარებული მელაპარაკებოდა ხანში შესული ერთი ახალ სოფლელი, რომელიც ახალგაზდური სისუმბუქით და სიყოჩაღით გვერდზე მომდევდა, გაბრწყინვებული თვალებით შემომცინოდა და მიწის მზომელის მძიმე იარაღებს ნიავქარივით მიაქროლებდა.

ახალსოფლელებმაც ნორიოელებისავით იმავ დღეს დაინაწილეს ჩამორთმეული მიწები და გუთნის ჭაპნები ხალისიანათ გაჰქიმეს. ჩვენ თვალწინ გადახნეს ისეთი მაგარი და დიდი ხნის დაყამირებული მიწები, რომ გუთანს ხვნა ძალზე უჭირდებოდა.

ასევე მოიქცენ საცხენისელები, რომლებმაც მთის მწვანე ველები და კალთები მთლად გადააშავეს. აქ 46 კომლი მცხოვრებია. ეს სოფელი ისტორიულათ სტრატეგიული სოფელი ყოფილა. აქ ქართველ ჯარს ცხენები ჰყოლია და სახელწოდებაც აქედან წარმომდგარა.

აქვე ახლოს არის რუსების პატარა სოფელი ნოვო-ნიკოლაევკა, რომლებიც ქართულს მშვენივრათ ლაპარაკობენ. გასარუსებლათ გადმოსახლებულნი თითქმის გაქართველებულან. ყველა ამ სოფლებში ერისა და იგივეს გაიგონებდით, ყველა მიწის სიმცირეს უჩიოდა, თავისას აძაგებდა და მეზობელ სოფლისას აქებდა. ყველა სოფელი თავისკენ იწევდა, ცდილობდა მეტ მიწას დაჰპატრონებოდა და ამის გამო მეზობელ სოფლებს ედავებოდა. იყო შემთხვევები, როდესაც იარაღით მზათ იყვნენ ერთმანეთს დარეოდენ, მაგრამ კეთილგონიერი ნაწილის დახმარებით მათ მორიგებას ვახერხებდით.

ახალსოფელში და საცხენისში მივიღეთ ე. წ. საეგზარხო, სავიკარიო მონასტრების, თულაევის, დადიანის და ტრუბეცკაიას მამულები, სულ 1126 დესეტინამდე.

ი. ი—შვილი.

ს.-დემ. პარტიაში

დ. აბაშა. დღიდან რევოლიუციის დაწყებისა, სამეგრელოს სხვადასხვა ადგილებში დაარსდა სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ორგანიზაციები. წევრების უმეტესობას ამ ორგანიზაციებში შეადგენდა სოფლის გლეხობა, რომლებიც, გარდა ზოგიერთებისა, არ იყვნენ პარტიულ მუშაობას მიჩვეულნი. პირველად ხალისიანად მიდიოდა მუშაობა, რადგანაც ჯერ ეს წევრთათვის ახალი ხილი იყო, მაგრამ დროთა მსვლელობაში თანდათან დაეტყო წევრების უმეტესობას პასიურობა საქმისადმი. ასეთი შემადგენლობით ამ პარტიულ ორგანიზაციებს ნაყოფის მოტანა არ შეეძლო. გამონაკლისს შეადგენენ ზოგიერთ დაბების და ქალაქების ორგანიზაციები.

ბოლოს საქმე იქნამდის მივიდა, რომ ეს ორგანიზაციები უნდა გაუქმებულიყო. მართლაც, ამ ბოლო ხანებში, ზოგიერთ მოწინავე ამხანაგების წინადადებით და ხელმძღვანელობით უქმდება ძველი ორგანიზაციები და არსდება ახალი. სასურველია ამ საქმის ხელმძღვანელებმა ორგანიზაციაში მიიღონ ისეთი პირები, რომლებიც მართლა იქნებიან წევრები როგორც სიტყვით, ისე საქმითაც და სახელს არ გაუტეხენ პარტიას, აბაშის რაიონმა ამ მხრივ გადადგა ნაბიჯი. ამ რაიონის რამოდენიმე სოფლებში უკვე დაარსდა ახალი ორგანიზაციები.

ქ. სარჩიელი.

თფილისის დეპო. 17 ივნისს დეპოს პოდ რაიონის კოლექტივის ხელმძღვანელობით მოხდა პარტიული კრება. კრებას ხსნის ამხ. ვ. ნ. და მოხსენებას აკეთებს ორგანიზაციულ მუშაობაზე და პარტიულ დისციპლინაზე. ამავე მოხსენებას აკეთებს რუსულათ ამხ. პრიჩესლენკო(?). შემდეგ ილაპარაკა დღევანდელ მომენტზე ამხ. ილია მანჯგალაძემ. თავმჯდომარე ვ. ნ. კრებას უხსნის თფილისის სახალხო უნივერსიტეტის მოღვაწეობას და ნაძალადევში სისტემატიური ლექციების მოწყობას და მოუწოდებს ამხანაგებს უსათუოდ ლექციებზე იარონ. კრება იხურება და მუშები მიდიან ლექციაზე. ეს ერთი საღამო მუშებმა ისარგებლეს ორნაირათ. იმედია შემდეგშიაც ასე მოიქცევიან დეპოს მოწინავე მუშები და ივლიან ლექციაზე.

ციმბირელი.

მუშათა შორის

სად. სუფსა. 6 ივნისს აქ შესდგა 1 „უჩასტკის" რემონტის მუშა-მოსამსახურეების საერთო კრება. კრებას თავმჯდომარეობდა ს. ლომაძე, მოხსენება გააკეთა ამხ. სან. ცინცაბაძემ, რომელიც იყო გაგზავნილი თფილისში რკინის გზის სამმართველოში იმის შესახებ, რომ მოსამსახურეებს არ მიუღია მარტის და აპრილის ჯამაგირები. გამოირკვა, რომ ჯამაგირის მიუღებლობის მიზეზი ყოფილა ის, რომ „უჩასტკის" კანტორის მოსამსახურეებს არ გაუგზავნიათ თავის დროზე ჯამაგირის სიები, რასაც დაუგვიანებია ჯამაგირის მიღება და მით მოსამსახურეები ჩავარდნილან უკიდურეს მდგომარეობაში. კრებამ დაადგინა: ვინაიდან კანტორის მოსამსახურეები არ ასრულებენ თავიანთ მოვალეობას სასურველათ და მით მოსამსახურეები ვარდებიან უხერხულ მდგომარეობაში, გამოეცხადოს კანტორის მოსამსახურეებს სასტიკი პროტესტი და მიეცეს წინადადება, თუ შემდეგისთვის თუ განმეორდება მსგავსი რამ, ექნებათ გამოცხადებული სრული უნდობლობა და მოითხოვენ მათ გადაყენებას სამსახურიდან.

კრების თავმჯდომარე ს. ლომაძე.

პროვინცია

ფოთი. ფოთის სოციალ-დემოკრატიულ ორგანიზაციის კომიტეტმა სასურსათო კომიტეტის რეორგანიზაციისათვის აირჩია ამხანაგები: პ. ქუთათელაძე, ვასო ნოდია და ვ. ქადეიშვილი, რომ მათ კატეგორიული წინადადება მისცენ გამგეობას 3 დღეში გადააყენონ ზოგიერთი პირები, წინააღმდეგ შემთხვევაში მას გამოეცხადებოდა უნდობლობა.

შავი ზღვის სატრანსპორტო გემების აღმასრულებელმა კომიტეტმა ნოვოროსიისკიდან გამოგზავნა ქ. ფოთს დელეგატები, რომელნიც თანხმა არიან განაახლონ ნავიგაცია რუსეთისა და საქართველოს ნავთსადგურებს შუა, მაგრამ თხოულობენ გარანტიას, რომ მათი გემები არ იქნებიან დაკავებულნი საქართველოს რესპუბლიკის ნავთსადგურებში. რუსეთის გემები ივლიან წითელი „ფლაგებით" წარწერით: „რუსეთის სოციალისტური საბჭოთა ფედერატიული რესპუბლიკა". მოლაპარაკებას აწარმოებს ქალაქის თვითმართველობა, რომელსაც ჯერ გადაჭრილი პასუხი არ მიუცია, რადგან მთავრობისაგან ჯერ პასუხი თავის შეკითხვაზე არ მიუღია. დელეგატები უკან ბრუნდებიან და იქ მოელიან პასუხს.

ნავთსადგურის უფროსად დანიშნულია ინჟინერი ჯავახიშვილი.

ფოთში ამ ჟამად 4 ათასამდე ლტოლვილებია ბათუმიდან, ტრაპიზონის ოლქიდან, ყარსიდან, არდაგანიდან და სხვ. ოსმალების მიერ დაკავებულ ადგილებიდან. მათ დახმარებას უწევს ქალაქის თვითმართველობა, მაგრამ დიდი დახმარების გაწევა მას არ შეუძლია, მისი ფინანსიური მდგომარეობის გამო. ამიტომ ქალაქმა დახმარება სთხოვა მთავრობას. ლტოლვილებში გავრცელებულია გადამდები ავადმყოფობანი. მიღებულია ენერგიული სანიტარული ზომები.

ბათუმის ნავთსადგურის მუშებმა მოთხოვნილება წამოუყენეს თვითმართველობას, ეხლავე მოგვეცით სალიკვიდაციო ფულები და მაშინ დავცლით გემებსა და ბარჟებსო. ეს მოთხოვნილება გაარჩია მუშათა საბჭომ და დაადგინა: მიეცეს წინადადება მუშებს ეხლავე დასცალონ გემები, რის შემდეგ ისინი მიიღებენ სალიკვიდაციო ხვედრ ფულებს. თუ მუშები არ დაემორჩილენ ამ წინადადებას,—საბჭო იძულებული იქნება ძალა იხმაროს გემების დასაცლელად.

7 ივნისს აქ ჩამოვიდა გერმანელების დიდი გემი 3,000—4,000 ჯარით, ზარბაზნებით, ტყვიის მფრქვეველებით და ცხენებით. ჯარი მოვიდა სევასტოპოლიდან. გემს თან მოჰყვა ნაღმოსანი ყოფილი რუსის სამხ. გემი. ყოველ დღე გადის ფოთიდან რკინის გზით ეშელონი 200 კაცისაგან შემდგარი.

ხ.

სოფ. მცხეთა (დუშეთის მაზ.). მთელ მაზრაში დიდი ყურადღების ღირსია სოფ. მცხეთა. აქაურებმა არა ერთხელ დაგვიმტკიცეს თავიანთი შეგნებული შეხედულება ყოველიფე საქმეში. მაგალითად, საჭირო იყო ტაბახმელის მხარეს ფრონტის დაცვა და პირველ დაძახებაზე დიდი სიამოვნებით შეხვდენ და დაგვიმტკიცეს თავიანთი ერთგულება და სიხარულით ჩამოვიდენ კიდეც. და დღესაც, როდესაც მთელი მხარე გახვეულია ანარქიის ცეცხლით და ჩვენმა მთავრობამ უკვე გადასდგა კიდეც ნაბიჯები იმის ჩასაქრობათ და დაიწყო სოფლათ იარაღის აყრა, პირველობა ერგო სოფ. მცხეთას. გამოდიან ახალგაზრდობა, ე. ი. რომელნიც არიან წითელ გვარდიის ადგილობრივ შტაბის წევრნი და თითონ იდევს თავზე იარაღის აყრა ადგილობრივ მცხოვრებლებზე. არავითარ ძალდატანებას და უცხო ხალხის ჩარევას არ ჰქონია ადგილი და [...] სიხარულით მოარბენინებდენ [...] და აბარებდენ პირველ გა[...]ბისთანავე. ამით მცხეთის ხალხმა დაგვანახვა თავის შეგნებულობა და იმედი გვაქვს, რომ ყოველი ახლო მეზობელი სოფლებიც წაბაძავს მათ შეგნებულს მოქცევას და გამოეხმაურება.

პატრა სიმონა.

ს. სურები (გურია). აქ გახსნა ფოსტა-ტელეგრაფის განყოფილებამ, უკვე დადგმულია აპარატები და ჯერ მარტო ტელეგრაფი მუშაობს. მალე იქნება ტელეფონიც. ეჭვი არაა, ტელეგრაფის გაყვანა ჩვენში გამოწვეულია სტრატეგიული მიზნით ომიანობის გამო, როგორც ფრონტზე ახლო მდებარე პუნქტში, მაგრამ ამავე დროს ბ. სურგულაძის ინიციატივამ ამ საქმეში დიდი ღვაწლი დასდო როგორც თითქმის მთელ გურიას, აგრეთვე ჩვენს სოფელს. ტელეგრაფი მომავალშიაც აუცილებელი იქნება ჩვენში, რადგან სურების მთებს, რომელთაც ახლოს ჩაუვლის ოსმალეთის ახალი საზღვარი, მშვიდობიანობის დროსაც ექნება სტრატეგიული მნიშვნელობა. ამასთან ერთათ, იმედი გვაქვს მალე დაიწყება ექსპლოატაცია ტყეების და მადნეულობის, რომლითაც მდიდარია სურების მიდამოები. ეს მდგომარეობა, რა თქმა უნდა, სასურველ გავლენას იქონიებს ჩვენი კუთხის კულტურულ-ეკონომიურ ცხოვრებაზე: გაკეთდება გზები, გაუმჯობესდება მიმოსვლა, რითაც საფუძველი ჩაეყრება ჩვენი სოფლის ცხოვრების ყოველმხრივ თავისუფალ განვითარებას და მომავალში ადგილი აღარ ექნება ბუნებრივ კარ-ჩაკეტილობას. სწორეთ ამიტომაა, რომ ჩვენი ხალხი დიდი ენერგიით ეკიდება ჩვენში ფოსტა ტელეგრაფის განყოფილების დაარსების საქმეს, უწევს მას ყოველგვარ დახმარებას მიუხედავათ უკიდურესი სიღარიბისა და ჰგმობს ისეთ ამოძახილს, რომელსაც ერთ ერთ კრებაზე ჰქონდა ადგილი. „ერთი „სტოლბის" მეტი არაფერი დაგჭირდებაო და ახლა ბინას, შეშას, ნავთს და ერთდროულ ათას მანეთს გვთხოვთ. მოგვატყუეთ, არაფერი მინდა თქვენი და ჩემგანაც ნურაფერს ითხოვთო", განაცხადა ერთმა. მას მხარს უჭერდა მხოლოდ ერთი მოქალაქე. ამ განცხადებამ საერთო სიცილი გამოიწვია და კრებამ ერთხმათ დაჰგმო ასეთი უვიცობა.

მოხული.

წერილი რედ. მიმართ

მიხეილ ივანეს ძე ქიმერიძემ, ბორჯომში მოვაჭრემ, ბორჯომის წითელი გვარდიის შტაბს შესწირა ათასი (1000) მანეთი და კიდევ აღუთქვა დახმარება აგრეთვე სხვა საგნებით საჭიროების დროს.

იმ დროს, როდესაც ბორჯომის სხვა ვაჭრები გულგრილათ შეჰყურებდენ ბორჯომის ფრონტის დიდს საქმეს, სადაც ჩვენმა გვარდიელებმა სამშობლოს კეთილდღეობას თავისი სიცოცხლე შესწირეს, ამ დროს მიხეილ ქიმერიძე თავის უხვ შემოწირულებას იღებს ამ შტაბის სასარგებლოთ და თავის დახმარებით მაგალითს აძლევს დანარჩენ მოვაჭრეებს.

გვარდიის შტაბი მადლობას უხდის მოქალაქე ქიმერიძეს შემოწირულობისათვის და სრულს იმედს გამოსთქვამს, რომ მისი მოქმედება მაგალითის მაჩვენებელი იქნება სხვებისთვის.

ბორჯომის რაიონის წითელ გვარდიის შტაბი.

სამტრედიის ქართველ ქალთა ორგანიზაციის გამგეობამ სამი დღით, 2—4 ივნისამდე ქართველ მეომართა სასარგებლოდ გამართა „ფინჯანი ჩაი" ქალაქის და რკინის გზის საკრებულო დარბაზში.

შემოსავალი: შემოსავლელ ბილეთებიდან 1369 მან., ბუფეტიდან 2417 მ. 50 კაპ., ყვავილებიდან 661 მ. 50 კ., სხვადასხვა გასართობებიდან 457 მ. 90 კ., საჯარო ვაჭრობიდან 1366 მ. 35 კ., ლოტარეიადან 162 მ. ფულათ შემოწირულება: 1. კოტე კასრაძემ შემოსწირა 30 მან., 2. ელისო კალანდაძემ 20 მან. 3. კლიმენტი გელეიშვილმა 26 მან., 4. აკაკი კალაძემ 33 მან. 40 კაპ., კასაში მეტი აღმოჩნდა 12 მან. 61 კაპ. სრული შემოსავალი 6556 მან. 26 კაპ. გასავალი 1110 მან. 80 კაპ. დარჩა 5445 მან. 46 კ., რომელიც 8 ივნის ფოსტის ხარჯების გამოკლებით გაეგზავნა სამხედრო სამინისტროს.

„ფინჯანი ჩაის" გარდა ქალთა ორგანიზაციის წევრებისა შემოსწირა: სიმონ სპირიდონის ძე ქართველიშვილმა 1 გირ. ჩაი. ვალიკო ხარებავამ 300 ფურცელი „ლეტუჩკა". დიმიტრი სტეფანიძემ 1 ფუთი ნახშირი. ქ-ნი წერეთლისამ ტკბილეულობა, ნაქარგი ბალიშის პირი, წიგნები და ბევრი სხვადასხვა ნივთები ლოტარეისათვის. ქ-ნი გრინმა ტკბილეულობა. [...] ბაზარზე შევკრიბეთ რამოდენიმე გირვანქა ყველი, ხილი და კვერცხი.

მადლობის ღირსია ქ-ნი მ. წერეთლისა, რომელიც მთელი სამი დღის განმავლობაში ენერგიულად ეწეოდა შრომას, რათა პირნათლად შეესრულებია ნაკისრი „ფინჯანი ჩაის" გეგმის მოვალეობა. თავის შრომას და უხვი შემოწირულებას ისიც დაუმატა ქ-ნი წერეთლისამ, რომ თავის სურვილისამებრ არ ანაზღაურებულა ზოგიერთი მისი დაკარგული თუ გატეხილი ნივთები. მადლობას უცხადებს აგრეთვე ქ. სამტრედიის საკრებულო დარბაზის მამასახლისთა საბჭოს ერთი დღით დარბაზის განათებით და პროჟექტორის ლენტის დათმობისათვის; დეპოს უფროსს, მაისუროვს რკინის გზის საკრებულო დარბაზის სამი დღის განათებით უსასყიდლოთ დათმობისათვის და დეპოს მემუსიკეებს პირველ დღეს უფასოთ დაკვრისათვის.

სამტრედიის ქართველ ქალთა ინტერპარტიული ორგანიზაციის გამგეობა.

ცნობები

[...]შის ფოსტა-ტელეგრაფის უფროსი მაჭა[...]ვი და „ჩინოვნიკი" მეხუთე ხარისხისა ანტონ ხუბულავა, შუშის არეულობის დროს დარჩენ იქ. მას შემდეგ არაფერი ამბავი არ ვიცით. გთხოვთ გვაცნობოთ მათ შესახებ ვინც იცით რაიმე. მისამართი: Тифлисъ, Бывшее Военное училище, телеграфная рота, Серапіону Михаиловичу Дундуа.

— —

პორუჩიკი გიორგი (ქორქიკა) კონსტანტინეს ძე სიდამონიძე იყო გერმანიის ფრონტზე ქ. მინსკში 299 დუბნინსკის პოლკში. მის შესახებ ექვსი თვეა არაფერი არ ვიცით, თუ ვინმე იცით გთხოვთ გვაცნობოთ. თფილისი ანანურის შესახვევი № 6 კოტე სიდამონიძე.

— —

ჯარისკაცი დავით ამბაკოს ძე [...] მცხოვრები ოზურგეთის მაზრის ასკანის საზოგადოების, მსახურობდა კავკასიის ფრონტზე დერბენდის პოლკში მე-2 როტაში მე 4 ვზვოდში. ერთი წელიწადია. რაც მისმა მშობლებმა არაფერი იცის მისი და თუ კი ვინმემ იცის რამე უმორჩილესად ვთხოვ მაცნობოს შემდეგი მისამართით: Тифлисъ, Почтовой ящ. № 96. Сильвестру Таваратки-ладзе.

ქალთა კოლლექტივი

მე-6 რაიონისა იმყოფება რაიონულ კოლექტივის ბინაზე (მოედანი ტელეფონი 10—96). ბიურო ღიაა საშაბათობით საღამოს 5—6 საათამდე.

მე 4 მცირე კოლექტივი მეექვსე რაიონისა იმყოფება სახელოსნო სასწავლებლის შენობაში. ტელეფონი 3—99.

მე-5 მცირე კოლექტივი მეექვსე რაიონისა იმყოფება პუშკინის სასწავლებლის შენობაში (ხარფუხი). ტელეფონი 13—64.

გაიხსნა თვალის სამკურნალო
(მუდმივი საწოლებით)
პარიზისა და ვენის უნივერსიტეტის თვალის კლინიკის ყოფილი ასისტენტის

ექიმ დოხნინისა.

იღებს თვალის ტკივილებით ავათმყოფებს დილის 9—1 საათ. და საღ. 4—7 ნახ საათ. მიხეილის პროსპექტი № 141 (კინემატოგრაფ „აპოლოს" ახლო) მძიმე ავათმყოფები და საოპერაციო პირები მიიღებიან სრული პანსიონით.

ექიმი ი. ზ. კონიევი.
იღებს შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე. ვერა, ვარდისუბნის ქ. № 3.

ექიმი ნ. ა. ფოფხაძე
მიიღებს შინაგან სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ საღამოს 5—7 საათამდე. გრაფის ქუჩა № 8. მონასელიძის ბინა.

იყიდება

მეჩექმის სახელოსნო, 2 მაშინა, შკაფი, „სტოიკა", კალაპოტები, „პრაველები" და სხვა სახელოსნო იარაღები. ადრესი: ნაძალადევი, იურევის ქ. იკითხეთ გერ[...] მანოზაშვილი. (2—2)

ექიმი ზ. კედიაშვილი.
იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ დღეს 5—7 საათამდე. მისამართი: პეტროგრადის ქუჩა № [...] კუთხე მიხეილოვის პროსპექტის—კირო[...] ჩნის ქუჩის მახლობლათ. ტელეფონი 8-48. ვაგზლის სამკურნალოში ღებს ყოველ-დღეს 12—2 საათამდე

მედ. ქალი რ. ბ. [...] საბაშვილ[...]
მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველდღე შინაგან, ქალურ და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ხაზებით დარიგებას. სიფილისის წამლობა ახალი მეთოდებით. დილის 10—12 ს. და საღამოს 5—7 საათამდე. ელისაბედის ქუჩა, სახლი № 82. ტელ. № 9—26.

ექიმი ა. დ. ციციშვილი
შინაგან და ბავშვთა სნეულებანი. ავათმყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილით 8—9 საათამდე, საღ. 5—7 ს. ჩერქეზოვის ქუჩა № 14.

ექიმი ნ. ლ. ტურიაშვილი
მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნივერსიტეტის შინაგან საბავშვო, საზე[...] და საშვილოსნო სნეულებით ავადმყოფ[...] იღებს ყოველდღე შუადღის 12—2 [...] საღამოს 4—5 საათ. უფასოთ იღებს ყოველ-დღე დილ. 9—10 საათ. მისამართი: ნიკოლოზის ქუჩა, № 7, სიმხოვიჩის აფთიაქის გვერდით.

ექიმი ლ. ი. ცაგარელი.
იღებს ავათმყოფებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიანს, ყოველ დღე დილის 8 ნახ.—10 საათ. საღამოს 5—7 საათ. სერგიევის ქუჩა 14, ბინა 2. ტელეფონი 10—82.

სამკურნალო კაბინეთი
ექიმი ალექსანდრე დავ. კეკელიძე
მიიღებს კანისა, ვენერიულისა და სიფილისიანთ ავათმყოფები. (914-ს და 606-ს შეშხაპუნება). ავადმყოფთა მიღება 5—8 საათამდე საღამოთი. მიხეილის პროსპექტი № 116, სასტუმრო „ნოე"-ს პირდაპირ ტელეფონი 14—26

ექიმი დ. ი. ჯაფარიძე
მიიღებს შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებით ავადმყოფებს დილის 11—1 საათამდე, საღამოს 5—7 ს. მადათოვის ქუჩა № 7. ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. ტელეფონი 17—49.

ექიმი ნ. ი. მახვილაძე
იღებს სპეციალურად—მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, [...] და სხვა შინაგან სნეულებით ავათმყოფთ ყოველ დღე საღამოთი 4—6 საათამდე. ელექტრიზაცია და მასსაჟი მისამართი: მოსკოვის ქ. № 11.

ექიმი ზ. მ. მუხაძე
იღებს სალონ[...]რო ავათმყოფთ საღამოს 5—6 საათამდე კვირა დღის გარდა, მისამართი: დიდი მთავრის ქ. № 57; [...]ცეროთა ეკონომიური საზ. შენობის პირდაპირ, სა[...]ვანი [...]. ტელ. № 5—7[...]

პური და ფქვილი

მიმდინარე წლის 19 ივნისიდან ქალაქის სასურსათო დუქნებში და აგრეთვე პურის და ფქვილის სავაჭროებში მოქალაქეთ მიეცემათ პური ან ფქვილი ამ დრომდით სამი მერვედი გირვანქა თვითეულ სულზე.

ქალაქის გამგეობის სასურსათო განყოფილება.

განცხადება.

ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს სამრეწველო განყოფილებისაგან.

ამა წლის 20 ივნისიდან საქართველოს რესპუბლიკის საზღვრებში მომხმარებელთა შორის ყოველგვარი საწვავ მასალის (ნავთი, მაზუთი, ბენზინი, ზეთი, ქვა-ნახშირი, შეშა. და სხვ.) და იმ მასალათა რომელთაც წინად სახელმწიფო აწესრიგებდა, განაწილება მოხდება ვაჭრობა-მრეწველობის განყოფილებისგან. რკინის გზით გაგზავნა ყველა ზემო ჩამოთვლილ მასალათა და აგრეთვე ყველა სამრეწველო მნიშვნელობის საქონლისა (გარდა სურსათისა) მოხდება ამავე განყოფილების განკარგულებით.

ზემო აღნიშნულ მასალათა მისაღებათ ან გადასაზიდავათ მსურველი მიმართავს ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს სამრეწველო განყოფილებას განცხადებით და მასთან ერთად წარმოადგენს 2 მანეთის საგერბო მარკას. პირადი მოლაპარაკება შეიძლება დილის 12—2 საათამდე, ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს ბინაზე (ჭავჭავაძის ქუჩა № 2. ტელეფონი 14—40.

ქ. თფილისი, 18 ივნისი 1918 წ. 1—1

თფილისის მიხეილის საავადმყოფო

სთხოვს მსურველთ, ვისაც შეუძლია დაამზადოს საზამთროდ 200—300 კუბიკური საჟენი შეშა, მიმართოს დილის 9—12 საათ. საავადმყოფოს გამგეობას ერთი კვირის განმავლობაში. შაბათს, 22 ივნისს, დილის 11 საათიდან საავადმყოფოს გამგეობაში იქნება განხილული ყველა მსურველთა პირობები. ამ დროისათვის გამგეობა სთხოვს დაესწროს ყველა ის პირი, ვინც წინასწარ სურვილს გამოაცხადებს და შემოიტანს ბეთ 3000 მან. (1—1)

მე-6 რაიონის კოლექტივი

მოაგონებს გაზ. „ერთობის", „ბორბის" და „ფაიქარის" ხელის მომწერთ, რომ ვისაც ხელის მოსაწერი ფული არ შემოუტანია დაჩქარონ შემოტანა. უკანასკნელი ვადა არის 1 ივლისი, ვინც ამ ხნის განმავლობაში ფულს არ შემოიტანს გაზეთის გზავნა მოესპობა. მე 6 რაიონ. კოლექტივი.